

Broj predmeta: 02-000151/20
Broj akta: 05-1270SŠ-0021/22
Datum, 27.1.2022. godine
Mjesto, Brčko

Na osnovu člana 22. Zakona o Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 10/18, 49/18, 08/19, 10/19 i 32/19), člana 121. stav (7) i člana 122. stav (7) Zakona o zdravstvenoj zaštiti u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj: 52/18, 34/19 i 16/20), šef Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge d o n o s i

PRAVILNIK

O PRIPRAVNIČKOM STAŽU I POLAGANJU STRUČNOG ISPITA ZDRAVSTVENIH RADNIKA I ZDRAVSTVENIH SARADNIKA

DIO PRVI OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

Pravilnikom o pripravničkom stažu i polaganju stručnog ispita zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika (u daljnjem tekstu: Pravilnik) uređuje se način obavljanja pripravničkog staža i polaganja stručnog ispita zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika, uključujući: program, sadržaj i način obavljanja pripravničkog staža, način vođenja evidencije o obavljanju pripravničkog staža, kriteriji i uslovi koje moraju ispuniti zdravstvene ustanove i privatne prakse u kojima se obavlja pripravnički staž, kao i program i postupak za polaganje stručnog ispita, sastav, način imenovanja i rada komisije, kao i visina naknade za polaganje stručnog ispita, obrazac pripravničke knjižice, način vođenja pripravničke knjižice, sadržaj i izgled uvjerenja o položenom stručnom ispitu, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje pripravničkog staža i polaganja stručnog ispita.

Član 2.

(Pojam zdravstvenog radnika i zdravstvenog saradnika)

Zdravstveni radnik i zdravstveni saradnik u smislu ovog pravilnika su lica definisana Zakonom o zdravstvenoj zaštiti u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon).

Član 3.

(Pripravnički staž)

(1) Pripravnički staž je praktičan rad kojim se zdravstveni radnik i zdravstveni saradnik osposobljava za samostalan rad pod neposrednim nadzorom mentora, u skladu sa zakonom.

- (2) Zdravstveni radnik i zdravstveni saradnik (u daljnjem tekstu: pripravnik) obavezni su nakon završenog obrazovanja obaviti pripravnički staž u trajanju i na način propisan Zakonom, izuzev lica koja po Zakonu ne obavljaju pripravnički staž.
- (3) Zdravstvena ustanova, odnosno privatna praksa, osigurava pripravniku da u toku obavljanja pripravničkog staža ovlada materijom obuhvaćenom planom i programom praktičnog rada i obuke pripravnika (u daljnjem tekstu: Plan i program pripravničkog staža) utvrđenim ovim pravilnikom.

DIO DRUGI

SADRŽAJ I NAČIN OBAVLJANJA PRIPRAVNIČKOG STAŽA I USLOVI KOJE MORA ISPUNITI ZDRAVSTVENA USTANOVA I PRIVATNA PRAKSA

Član 4.

(Plan i program)

- (1) Pripravnički staž obavlja se po Planu i programu pripravničkog staža koji je utvrđen ovim pravilnikom.
- (2) Planom iz stava (1) ovog člana utvrđuje se raspored i trajanje pojedinih programskih cjelina, koje je pripravnik dužan da obavi.
- (3) Programom iz stava (1) ovog člana utvrđuju se stručni poslovi kojima se pripravnici osposobljavaju za samostalan rad.
- (4) Plan i program pripravničkog staža sastavni su dio ovog pravilnika (ANEKS I).

Član 5.

(Obavljanje pripravničkog staža)

- (1) Pripravnički staž obavlja se u zdravstvenoj ustanovi i privatnoj praksi koje imaju rješenje o odobrenju za obavljanje pripravničkog staža izdato od šefa Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge za zdravstvo (u daljnjem tekstu: šef Odjeljenja) na osnovu ispunjenih uslova u pogledu prostora, kadra i medicinsko-tehničke opreme za obavljanje pripravničkog staža, i to:
  - a) registrovana je za obavljanje zdravstvene djelatnosti iz propisane oblasti Plana i programa pripravničkog staža;
  - b) obavljanje zdravstvene djelatnosti iz tačke a) ovog stava vrši najmanje jedan zdravstveni radnik s licencom nadležne komore odnosno zdravstveni saradnik, koji imaju najmanje pet godina radnog iskustva u struci nakon položenog stručnog ispita.
- (2) Ako zdravstvena ustanova, odnosno privatna praksa u kojoj pripravnik obavlja pripravnički staž, ne ispunjava uslove utvrđene u članu 4. i članu 5. ovog pravilnika, a prema utvrđenim programskim cjelinama za određenu oblast, može ga uputiti u drugu zdravstvenu ustanovu, odnosno privatnu praksu u kojoj se taj dio pripravničkog staža može obaviti.
- (3) Pripravnički staž doktora stomatologije, oralnih higijeničara, stomatoloških sestara i zubnih tehničara, može se obavljati u privatnoj praksi koja je registrovana za obavljanje djelatnosti opće stomatologije, osim dijela pripravničkog staža iz maksilofacijalne hirurgije i ortopedije vilica, koji se obavlja u privatnoj praksi koja je registrovana za obavljanje djelatnosti maksilofacijalne hirurgije i ortopedije vilica, odnosno u odgovarajućim zdravstvenim ustanovama registrovanim za obavljanje zdravstvene djelatnosti iz navedenih oblasti stomatologije.

Član 6.

(Uslovi za obavljanje pripravničkog staža)

- (1) Zahtjev za utvrđivanje ispunjenosti uslova u pogledu prostora, kadra i medicinsko-tehničke opreme za zdravstvenu ustanovu i privatnu praksu, u smislu člana 4. i člana 5. ovog pravilnika, podnosi se Odjeljenju za zdravstvo i ostale usluge (u daljnjem tekstu: Odjeljenje za zdravstvo).
- (2) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana zdravstvena ustanova odnosno privatna praksa prilaže:
  - a) rješenje o registraciji zdravstvene ustanove odnosno privatne prakse, izdato od nadležnog suda,
  - b) rješenje Odjeljenja za zdravstvo o ispunjenosti uslova u pogledu prostora, kadra i medicinsko-tehničke opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti u zdravstvenoj ustanovi odnosno privatnoj praksi,
  - c) potvrda Odjeljenja za zdravstvo o upisu u registar zdravstvenih ustanova i privatnih praksi,
  - d) prijedlog programa pripravničkog staža, odnosno dijela pripravničkog staža, koji će se obavljati u toj zdravstvenoj ustanovi, odnosno privatnoj praksi,
  - e) spisak stručnog kadra s ličnom dokumentacijom zaposlenika o stručnoj spremi koji su u stalnom radnom odnosu,
  - f) potpisanu i ovjerenu izjavu od strane odgovorne osobe zdravstvene ustanove odnosno privatne prakse da odgovara za istinitost i tačnost podnijete dokumentacije.

Član 7.

(Utvrđivanje uslova)

- (1) Po prijemu uredno podnesenog zahtjeva iz člana 6. ovog pravilnika, šef Odjeljenja imenuje stručnu komisiju od najmanje tri člana, sa zadatkom da utvrdi ispunjenost uslova prostora, kadra i medicinsko-tehničke opreme za obavljanje pripravničkog staža, odnosno njegovog dijela.
- (2) Podnosilac zahtjeva iz stava (1) ovog člana odgovara za istinitost i tačnost podataka dostavljenih Odjeljenju za zdravstvo.
- (3) Stručna komisija iz stava (1) ovog člana sačinjava zapisnik s prijedlogom šefu Odjeljenja o izdavanju rješenja o odobrenju za obavljanje pripravničkog staža, odnosno s prijedlogom o odbijanju podnesenog zahtjeva iz stava (1) ovog člana, kao neosnovanog.

Član 8.

(Rješenje o odobrenju za obavljanje pripravničkog staža)

- (1) Na osnovu podnijetog zahtjeva iz člana 6. ovog pravilnika, a po provedenom postupku utvrđenom ovim pravilnikom, šef Odjeljenja u skladu sa zapisnikom stručne komisije iz člana 7. ovog pravilnika, donosi rješenje kojim odlučuje o odobravanju zdravstvenoj ustanovi odnosno privatnoj praksi obavljanje pripravničkog staža.
- (2) Protiv rješenja iz stava (1) ovog člana, podnosilac ima pravo žalbe saglasno odredbama zakona o upravnom postupku.

Član 9.

(Upoznavanje s propisima)

Ovlaštena osoba koju odredi direktor zdravstvene ustanove, odnosno osnivač privatne prakse u kojoj se obavlja pripravnički staž, dužan je upoznati pripravnika s Planom i programom pripravničkog staža, saglasno odredbama ovog pravilnika, kao i s kodeksom medicinske etike i medicinske deontologije.

Član 10.

(Obavljanje i prekid pripravničkog staža)

- (1) Pripravnik obavlja pripravnički staž u kontinuitetu, u okviru radnog vremena zdravstvene ustanove, odnosno privatne prakse, u trajanju od 40 sati sedmično.
- (2) U slučaju bolesti, porodiljskog dopusta, odnosno drugih opravdanih razloga, prekida se obavljanje pripravničkog staža i produžava za vrijeme koliko je prekid trajao.
- (3) Rješenje o prekidu obavljanja pripravničkog staža u slučajevima iz stava (2) ovog člana, na zahtjev pripravnika, a na osnovu odgovarajućih dokaza, donosi direktor zdravstvene ustanove, odnosno osnivač privatne prakse koji je pripravnika primio na obavljanje pripravničkog staža.

DIO TREĆI

PRIPRAVNIČKA KNJIŽICA

Član 11.

(Upis plana i programa)

- (1) Plan i program pripravničkog staža, koji je obavio pripravnik upisuje se u pripravničku knjižicu, čiji su oblik i sadržaj utvrđeni ovim pravilnikom (ANEKS II).
- (2) Pripravničku knjižicu vodi zdravstvena ustanova, odnosno privatna praksa u kojoj pripravnik obavlja pripravnički staž.
- (3) Zdravstvena ustanova odnosno privatna praksa obrazuje dosje pripravnika u koji ulaže karton koji sadrži opće podatke o pripravniku i podatke o toku obavljanja pripravničkog staža koji su identični s podacima u pripravničkoj knjižici.

Član 12.

(Upis obavljenog dijela pripravničkog staža)

- (1) Za obavljanje dijela pripravničkog staža u odgovarajućoj organizacionoj jedinici zdravstvene ustanove, odgovoran je šef te organizacione jedinice, odnosno osnivač privatne prakse za pripravnički staž obavljen u privatnoj praksi.
- (2) Nakon obavljanja pojedinih dijelova pripravničkog staža, u pripravničku knjižicu unosi se opis poslova obavljenih u okviru programske cjeline, kao i podaci o vremenu i mjestu gdje se dio pripravničkog staža obavio.
- (3) Pripravnici su obavezni za vrijeme obavljanja pripravničkog staža izvršavati zadatke i obavljati poslove koje im povjeri šef organizacione jedinice, odnosno osnivač privatne prakse, saglasno programu.
- (4) Na stranama koje su predviđene za podatke o praktičnom radu pripravnika, zdravstvena ustanova odnosno privatna praksa u kojoj pripravnik obavlja pripravnički staž upisuje podatke o mjestu i nazivu zdravstvene ustanove, odnosno privatne prakse, jedinicama zdravstvene ustanove i vremenu trajanja praktičnog rada. Na mjestu predviđenom za opis poslova ovlašteni zdravstveni radnik odnosno zdravstveni saradnik unosi podatke o poslovima koje je pripravnik upoznao kroz praktičan rad i po isteku vremena predviđenog za praktičan rad, upisuje ocjenu rada i ovjerava svojim potpisom.
- (5) Nakon obavljenog pripravničkog staža, pripravničku knjižicu ovjerava direktor zdravstvene ustanove, odnosno osnivač privatne prakse koji je pripravnika primio na obavljanje pripravničkog staža.
- (6) Ako u zdravstvenoj ustanovi odnosno privatnoj praksi iz člana 5. ovog pravilnika ne postoje uslovi za potpuno obavljanje pripravničkog staža po propisanom programu, datum početka i

završetka dijelova pripravnčkog staža ovjerava direktor zdravstvene ustanove odnosno osnivač privatne prakse u kojoj pripravnik obavlja određeni dio pripravnčkog staža.

DIO ČETVRTI PROGRAM I NAČIN POLAGANJA STRUČNOG ISPITA

Član 13.

(Prijava za polaganje stručnog ispita)

- (1) Po obavljenom pripravnčkom stažu, pripravnik sa stečenim srednjim ili visokim obrazovanjem podnosi Komisiji za polaganje stručnog ispita (u daljnjem tekstu: Ispitna komisija) prijavu za polaganje stručnog ispita.
- (2) Prijava iz stava (1) ovog člana podnosi se na obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika (ANEKS III).
- (3) Uz prijavu za polaganje stručnog ispita potrebno je dostaviti sljedeću dokumentaciju:
  - a) ovjerenu kopiju diplome/svjedočanstva (za diplome/svjedočanstva stečena u inostranstvu nakon 6. 4. 1992. godine potrebna je nostrifikacija);
  - b) ovjerenu fotokopiju pripravnčke knjižice, za lica koja su obavila pripravnčki staž;
  - c) dokaz izdat od ovlaštene obrazovne ustanove za doktore medicine, doktore stomatologije, magistre farmacije i lica sa završenim fakultetom zdravstvenih studija da je studij obavljen po bolonjskom procesu, za lica koja su po Zakonu izuzeta od obavljanja pripravnčkog staža;
  - d) dokaz o statusu ovlaštene zdravstvene ustanove odnosno privatne prakse u kojoj je obavljen pripravnčki staž, kao i kopiju službenog glasnika u kojem je objavljen plan i program po kojem je obavljen pripravnčki staž, za lica koja su pripravnčki staž obavila izvan teritorije Brčko distrikta BiH;
  - e) dokaz o uplati naknade za polaganje stručnog ispita.
- (4) Stručni ispit polaže se u Odjeljenju za zdravstvo.

Član 14.

(Odobranje polaganja stručnog ispita)

- (1) Ispitna komisija razmatra prijavu za polaganje stručnog ispita zajedno s dostavljenom dokumentacijom iz člana 13. ovog pravilnika.
- (2) Na prijedlog Ispitne komisije, rješenje o odobranju polaganja stručnog ispita donosi šef Odjeljenja.
- (3) Jedan primjerak rješenja iz stava (2) ovog člana dostavlja se Ispitnoj komisiji.

DIO PETI NAČIN POLAGANJA STRUČNOG ISPITA

Član 15.

(Sadržaj stručnog ispita)

- (1) Stručni ispit pripravnika sastoji se od općeg i posebnog dijela.
- (2) Opći i posebni dio stručnog ispita polažu se usmeno.
- (3) U okviru općeg dijela stručnog ispita vrši se provjera znanja o:

- a) ustavnom uređenju BiH, statutu Brčko distrikta BiH, propisima kojima se uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje;
  - b) propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita, zdravstveno osiguranje, zaštita stanovništva od zaraznih bolesti, lijekovi i medicinska sredstva.
- (4) Ispitni predmeti posebnog dijela stručnog ispita po zdravstvenim usmjerenjima pripravnika, utvrđuju se saglasno programskim cjelinama pripravničkog staža, utvrđenog ovim pravilnikom.

Član 16.

(Obavještavanje o spriječenosti)

- (1) O datumu i mjestu polaganja stručnog ispita pripravnik se obavještava pisanim ili usmenim putem, najkasnije sedam dana prije polaganja stručnog ispita.
- (2) U slučaju spriječenosti za polaganje stručnog ispita, pripravnik je dužan da o spriječenosti obavijesti Ispitnu komisiju, najmanje jedan dan prije dana određenog za polaganje stručnog ispita.
- (3) Ukoliko pripravnik ne obavijesti Ispitnu komisiju u roku predviđenom u stavu (2) ovog člana ili je razlog odustajanja od polaganja stručnog ispita neopravdan, smatra se da stručnom ispitu nije ni pristupio, te troškovi ponovnog izlaska na stručni ispit padaju na teret pripravnika.

Član 17.

(Zapisnik o polaganju stručnog ispita)

- (1) Stručni ispit polaže se javno, istovremeno pred svim članovima Ispitne komisije.
- (2) O toku stručnog ispita sekretar Ispitne komisije vodi zapisnik o polaganju stručnog ispita.
- (3) Zapisnik o polaganju stručnog ispita potpisuje predsjednik, članovi i sekretar Ispitne komisije.
- (4) Sadržaj i izgled zapisnika sastavni je dio ovog pravilnika (ANEKS IV).

Član 18.

(Ocjena o uspjehu)

- (1) Ocjena o uspjehu i osposobljenosti pripravnika za samostalan rad ocjenjuje se sa: „Položio stručni ispit“ ili „Nije položio stručni ispit“.
- (2) Svaki član Ispitne komisije samostalan je u ocjenjivanju uspjeha pripravnika za predmet koji je ispitivao.
- (3) Ispitna komisija jednoglasno donosi odluku o uspjehu pripravnika.
- (4) Predsjednik Ispitne komisije obavještava pripravnika o uspjehu, po završenom ispitu i u prisustvu svih članova Ispitne komisije.

Član 19.

(Odustanak od ispita)

Pripravnik koji odustane od započetog polaganja stručnog ispita ili polaganja popravnog ispita, smatra se da ispit nije položio, o čemu se unosi zabilješka u zapisnik o polaganju stručnog ispita i može ponovo da polaže stručni ispit u roku koji ne može biti kraći od 30 dana od dana koji je bio zakazan za polaganje stručnog ispita.

Član 20.

(Rok za ponovno polaganje ispita)

- (1) Pripravnik koji nije položio stručni ispit, kao i pripravnik koji nije zadovoljio na popravnom ispitu, ima pravo ponovnog polaganja stručnog ispita, najranije u roku od 30 dana od dana polaganja stručnog odnosno popravnog ispita.
- (2) Pripravnik koji nije položio stručni ispit iz jedne ili dvije predmetne cjeline, ima pravo polaganja popravnog ispita iz tih predmetnih cjelina, najranije u roku od 30 dana, a najkasnije u roku od šest mjeseci od dana polaganja stručnog ispita.
- (3) Ako pripravnik ne položi popravni ispit, smatra se da stručni ispit nije položio, te isti mora u cijelosti ponovno polagati, najranije u roku od 30 dana od dana polaganja popravnog ispita.

DIO ŠESTI

KOMISIJA ZA POLAGANJE STRUČNOG ISPITA

Član 21.

(Imenovanje i rad komisije)

- (1) Stručni ispit polaže se pred Ispitnom komisijom koju imenuje i razrješava šef Odjeljenja.
- (2) Ispitna komisija sastoji se od predsjednika, zamjenika predsjednika i osam članova i imenuje se na period od dvije godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.
- (3) Ispitna komisija radi u vijeću od pet članova, kojim predsjedava predsjednik Ispitne komisije ili njegov zamjenik.
- (4) Ostale članove vijeća određuje za svaki pojedinačni slučaj predsjednik Ispitne komisije, a u njegovom odsustvu potpredsjednik, uzimajući u obzir ravnopravnu zastupljenost svih članova u radu Ispitne komisije.

Član 22.

(Sastav Ispitne komisije)

- (1) U vijeću postupaju četiri zdravstvena radnika i jedan diplomirani pravnik.
- (2) Predsjednik, potpredsjednik i šest članova Ispitne komisije imenuju se iz reda zdravstvenih radnika, specijalista/subspecijalista iz određenih grana medicine ili farmacije, odnosno oblasti zdravstvene zaštite sa najmanje pet godina rada poslije položenog specijalističkog/subspecijalističkog ispita.
- (3) Lica iz stava (2) ovog člana su ispitivači za posebni dio stručnog ispita.
- (4) Dva člana Ispitne komisije imenuju se iz reda diplomiranih pravnika s položenim stručnim ispitom za rad u organima uprave i najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima iz oblasti zdravstva.
- (5) Lica iz stava (4) ovog člana su ispitivači za opći dio stručnog ispita.

Član 23.

(Administrativno-tehnički poslovi)

- (1) Administrativno-tehničke poslove Ispitne komisije obavljaju dva sekretara Ispitne komisije, koji se imenuju rješenjem o imenovanju Ispitne komisije.
- (2) Sekretar Ispitne komisije je lice sa stečenom diplomom visokog obrazovanja društvenog smjera s najmanje tri godine radnog iskustva u struci i s položenim ispitom za rad u organima uprave.

- (3) Sekretar Ispitne komisije obavlja sve administrativno-tehničke poslove, a naročito:
- a) vrši raspored pripravnika i članova Ispitne komisije za svaki ispitni rok, prema hronologiji prijema prijave za polaganje stručnog ispita;
  - b) utvrđuje identitet pripravnika;
  - c) utvrđuje da li je izvršena uplata naknade za polaganje stručnog ispita;
  - d) obavještava pripravnike i članove Ispitne komisije o zakazanim terminima stručnog ispita;
  - e) upozna je pripravnika koji je pristupio polaganju stručnog ispita o njegovim pravima i obavezama za vrijeme trajanja stručnog ispita;
  - f) prisustvuje stručnom ispitu i vodi zapisnik o polaganju stručnog ispita;
  - g) zaprima i administrativno-tehnički obrađuje prijave za polaganje stručnog ispita;
  - h) administrativno-tehnički obrađuje uvjerenje o položenom stručnom ispitu i isto dostavlja predsjedniku Ispitne komisije i šefu Odjeljenja na potpis, a potom i pripravniku;
  - i) vodi evidenciju o licima koja su podnijela prijave za polaganje stručnog ispita;
  - j) arhivira predmete.

Član 24.
(Evidencija)

- (1) O stručnim ispitima zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika vodi se evidencija.
- (2) Evidenciju iz stava (1) ovog člana vodi sekretar Ispitne komisije na propisanom obrascu, koji je sastavni dio ovog pravilnika (ANEKS V).
- (3) Evidencija iz stava (1) ovog člana čuva se trajno.

Član 25.
(Pravo na naknadu)

- (1) Predsjedniku, zamjeniku predsjednika, članovima i sekretarima Ispitne komisije pripada pravo na naknadu za rad.
- (2) Visinu naknade iz stava (2) ovog člana utvrđuje šef Odjeljenja rješenjem o imenovanju Ispitne komisije.

DIO SEDMI

SADRŽAJ I IZGLED UVJERENJA O POLOŽENOM STRUČNOM ISPITU

Član 26.
(Izdavanje uvjerenja)

- (1) Pripravniku koji je položio stručni ispit izdaje se uvjerenje o položenom stručnom ispitu na propisanom obrascu čiji je sadržaj utvrđen ovim pravilnikom (ANEKS VI).
- (2) Uvjerenje iz stava (1) ovog člana izdaje Odjeljenje za zdravstvo, a potpisuje ga šef Odjeljenja i predsjednik Ispitne komisije, a u odsustvu predsjednika Ispitne komisije, njegov zamjenik.
- (3) Uvjerenje iz stava (1) ovog člana izdaje se u dva primjerka, od kojih se jedan uručuje pripravniku, a drugi zadržava Odjeljenje za zdravstvo.

Član 27.
(Uslov za samostalno obavljanje poslova)

- (1) Zdravstveni radnici nakon položenog stručnog ispita upisuju se kod nadležne komore u registar zdravstvenih radnika i time stiču pravo na izdavanje licence.

- (2) Izdavanjem licence od strane nadležne komore, zdravstveni radnik stiče pravo samostalnog obavljanja poslova u svojoj struci.

DIO OSMI

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 28.

(Bolonjski proces)

- (1) Zdravstveni radnici koji su završili studij medicine, studij stomatologije, studij farmacije i studij zdravstvenog usmjerenja po bolonjskom procesu, ne obavljaju pripravnički staž.
- (2) Nakon završenog obrazovanja, zdravstveni radnici iz stava (1) ovog člana mogu pristupiti polaganju stručnog ispita, u skladu sa Zakonom.

Član 29.

(Obavljanje pripravničkog staža izvan teritorije Distrikta)

- (1) Pripravnicima koji su pripravnički staž obavili u ovlaštenim zdravstvenim ustanovama i privatnim praksama izvan teritorije Brčko distrikta BiH dozvoljava se polaganje stručnog ispita pod uslovom da je pripravnički staž obavljen po planu i programu koji je jednak planu i programu za polaganje stručnog ispita propisan ovim pravilnikom.
- (2) Pripravnici iz stava (1) ovog člana, u slučaju da se taj plan i program razlikuje od plana i programa za polaganje stručnog ispita propisanim ovim pravilnikom, dužni su obaviti razliku pripravničkog staža iz oblasti koja nije obuhvaćena planom i programom za polaganje stručnog ispita.
- (3) Utvrđivanje činjenica iz stava (1) i (2) ovog člana vrši Ispitna komisija.

Član 30.

(Ranije započeto obavljanje pripravničkog staža)

Pripravnik koji je započeo obavljanje pripravničkog staža prema propisima koji su važili na području Bosne i Hercegovine, na dan stupanja na snagu ovog pravilnika, pripravnički staž će obaviti na način i u skladu s odredbama ovog pravilnika, ako je to povoljnije za pripravnika.

Član 31.

(Naknada za polaganje stručnog ispita)

- (1) Visina naknade za polaganje stručnog ispita za visoku stručnu spremu iznosi 300,00 KM, a za srednju stručnu spremu 200,00 KM.
- (2) Troškovi popravnog ispita iznose, za visoku stručnu spremu po 75,00 KM, za svaku oblast koju pripravnik polaže na popravnom ispitu, a za srednju stručnu spremu po 50,00 KM, za svaku oblast koju pripravnik polaže na popravnom ispitu.
- (3) Naknade iz stava (1) i (2) ovog člana snosi pripravnik i iste su prihod budžeta Brčko distrikta BiH.

Član 32.

(Dužnost usklađivanja)

Zdravstvene ustanove i privatne prakse kod kojih se obavlja pripravnički staž dužne su uskladiti svoju organizaciju i poslovanje s odredbama ovog pravilnika.

Član 33.
(Status viših škola)

Do rješavanja statusa viših škola zdravstvenog usmjerenja na teritoriji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u skladu s odredbama Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 59/07 i 59/09), zdravstveni radnici koji su završili višu školu zdravstvenog usmjerenja i stekli naziv viša medicinska sestra-tehničar, viši radiološki tehničar, viši sanitarni tehničar, viši laboratorijski tehničar odnosno viši fizioterapeutski tehničar, obavljaju pripravnički staž u trajanju od 9 mjeseci, po planu i programu pripravničkog staža koji je utvrđen za diplomirane medicinske sestre-tehničare, diplomirane inženjere medicinske radiologije, diplomirane sanitarne inženjere, diplomirane inženjere medicinsko-laboratorijske dijagnostike i diplomirane fizioterapeute.

Član 34.
(Rok za imenovanje Ispitne komisije)

Šef Odjeljenja obavezan je imenovati Ispitnu komisiju, na način i pod uslovima utvrđenim ovim pravilnikom, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 35.
(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Šef Odjeljenja

Sead Šadić, dipl. oec.

**PLAN I PROGRAM
PRIPRAVNIČKOG STAŽA ZDRAVSTVENIH RADNIKA**

1. Planom i programom pripravničkog staža zdravstvenih radnika uređuju se opći i posebni dio za zdravstvene radnike s visokom i srednjom stručnom spremom, kojim se propisuje gradivo i literatura iz kojih pripravnici polažu opći i posebni ispit za rad u zdravstvenoj ustanovi, odnosno privatnoj praksi, te praktičan rad u primjeni metoda i postupaka na svim nivoima zdravstvene zaštite.
2. Plan i program pripravničkog staža za zdravstvenog saradnika propisuje zdravstvena ustanova, odnosno privatna praksa u kojoj se pripravnik osposobljava za samostalan rad.
3. Pripravnički staž obavlja se u okviru vremena utvrđenog za pojedine oblasti u skladu s ovim planom i programom.
4. Plan i program pripravničkog staža obuhvata preventivne, dijagnostičke, terapijske, operativne i rehabilitacione vještine i znanja koje pripravnik treba da savlada u toku pripravničkog staža.
5. Pripravnički staž obavlja se u zdravstvenoj ustanovi, odnosno privatnoj praksi koja ispunjava sljedeće uslove:
  - 5.1. obavlja određene poslove zdravstvene djelatnosti, prema zahtjevu pojedinog dijela Programa pripravničkog staža za pripravnike,
  - 5.2. u obavljanju poslova u zdravstvenoj djelatnosti iz tačke 5.1. ovog člana učestvuje zdravstveni radnik sa licencom nadležne komore, odnosno zdravstveni saradnik, koji ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci nakon položenog stručnog ispita i
  - 5.3. ima potrebnu medicinsku i tehničku opremu za uspješno provođenje programa predviđenog osposobljavanja prema zahtjevima savremene medicine.
6. Dio pripravničkog staža prema propisanom planu i programu za određenu oblast može se obavljati i u drugom pravnom licu.
7. Pripravnički staž obavlja se u zdravstvenoj ustanovi, odnosno privatnoj praksi u redovno radno vrijeme.
8. Zdravstvena ustanova, odnosno privatna praksa će omogućiti obavljanje pripravničkog staža zdravstvenom radniku i zdravstvenom saradniku.
9. Pripravnički staž obavlja se, po pravilu, bez prekida.
10. Pripravnički staž se može prekinuti u opravdanim slučajevima, s tim da se pripravnički staž produžava za onoliko vremena za koliko je prekid trajao.
11. Opravdani prekid pripravničkog staža podrazumijeva bolest, porodijsko odsustvo, smrt člana uže porodice, težu bolest člana uže porodice, i slično.
12. O nastavljanju pripravničkog staža odlučuje zdravstvena ustanova, odnosno privatna praksa u kojoj je pripravnički staž počeo.
13. Plan i program pripravničkog staža sastoji se iz:
  - 13.1. općeg i
  - 13.2. posebnog dijela.
14. U okviru općeg dijela programa vrši se provjera znanja kandidata iz:
  - 14.1. osnova ustavnog uređenja BiH, Statut Brčko distrikta BiH
  - 14.2. propisa o zdravstvenoj zaštiti, o zdravstvenom osiguranju, o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, lijekovima, medicinskim sredstvima i
  - 14.4. propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju.
15. U okviru stručnog dijela vrši se provjera znanja zdravstvenog radnika, odnosno zdravstvenog saradnika za samostalan rad u zdravstvenoj ustanovi, odnosno privatnoj praksi.
16. Nazivi stručnih zvanja zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika utvrđenih po ovom planu i programu odnosit će se i na ekvivalentne nazive, koji se po sadržaju i karakteru odnose na istu vrstu zvanja.

I. OPĆI DIO PROGRAMA

Program ispita iz općeg dijela obuhvata upoznavanje s osnovama ustavnog uređenja Bosne i Hercegovine, odnosno statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kao i organizacijom zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, i to:

1. Osnovi ustavnog sistema BiH, Statut Brčko distrikta BiH
2. Zakon o zdravstvenoj zaštiti u Brčko distriktu BiH
3. Zakon o zdravstvenom osiguranju Brčko distrikta BiH
4. Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti Brčko distrikta BiH
5. Zakon o lijekovima i medicinskim sredstvima BiH
6. Zakoni o penzijskom i invalidskom osiguranju primjenjivi na području Brčko distrikta BiH.

II. POSEBNI DIO PROGRAMA

Program staža iz posebnog dijela obuhvata praktičan rad zdravstvenog radnika u primjeni metoda i postupaka po nivoima zdravstvene zaštite i obavlja se u okviru propisanog vremena.

Program stručnog dijela ispita odnosi se na:

1. zdravstvene radnike visokog obrazovanja i
2. zdravstvene radnike srednjeg obrazovanja.

A. ZDRAVSTVENI RADNIK VISOKOG OBRAZOVANJA

A.1. Doktor medicine

Program pripravničkog staža doktora medicine traje godinu dana i obuhvata znanja i vještine koje su označene kao:

- 1) znanja:
  - a) reprodukuje (označeno sa R),
- 2) vještine:
  - a) posmatra (označeno sa P) i
  - b) izvodi (označeno sa I), koliko puta (označeno brojem uz odgovarajuću skraćenicu).

Program pripravničkog staža obuhvata:

1. Primarna zdravstvena zaštita s organizacijom zdravstvenog sistema i važećim zakonodavstvom 71 dan,
2. Služba hitne medicinske pomoći 21 dan,
3. Pedijatrija 35 dana,
4. Ginekologija 35 dana,
5. Interna medicina 42 dana,
6. Opća hirurgija 42 dana,
7. Neuropsihijatrija 21 dan,
8. Pneumoftizilogija 14 dana,
9. Otorinolaringologija 7 dana,
10. Zarazne bolesti 7 dana,
11. Oftalmologija 7 dana,

12. Fizikalna medicina i rehabilitacija 14 dana,
13. Sudska medicina 7 dana,
14. Higijensko-epidemiološka zaštita 21 dan,
15. Kožne i venerične bolesti 14 dana,
16. Socijalna medicina 7 dana.

Ukupno: 365 dana

1. Primarna zdravstvena zaštita s organizacijom zdravstvenog sistema i važećim zakonodavstvom (71 dan)

- 1.1. Poznavanje specijalističkih nalaza i njihova pravilna interpretacija R
- 1.2. Poznavanje prednosti kućnog liječenja i njege R
- 1.3. Principi palijativne njege R
- 1.4. Poznavanje pravnih okvira zdravstvenog sistema R
- 1.5. Poznavanje mjesta i uloge porodične medicine u sistemu zdravstvene zaštite Brčko distrikta BiH R
- 1.6. Poznavanje Međunarodne klasifikacije bolesti i stanja u zdravstvenoj zaštiti R
- 1.7. Poznavanje principa vođenja medicinske dokumentacije, evidencije, etičkih principa i pravnih posljedica (prava i uključenje pacijenata) R
- 1.8. Poznavanje principa komunikacije sa specijalističkim i drugim službama (npr. patronažna služba) i pravilan način upućivanja, uključujući i kriterije za upućivanje kod specijaliste R
- 1.9. Poznavanje principa komunikacija s drugim službama van zdravstvenog sistema, nevladinim organizacijama R
- 1.10. Poznavanje primarne prevencije, dijagnostike, diferencijalno-dijagnostičkih procedura, principa liječenja, rehabilitacija i drugi postupci s bolesnicima koji se pojavljuju u ordinaciji porodične medicine R
- 1.11. Poznavanje mjera racionalnog propisivanja lijekova za određene bolesti i poremećaje zdravlja R
- 1.12. Poznavanje načela ocjenjivanja radne sposobnosti u smislu privremene spriječenosti za rad usljed bolesti, povrede i ostalih poremećaja zdravlja R
- 1.13. Poznavanje medicinskih principa u ranom dijagnosticiranju nezaraznih bolesti R
- 1.14. Poznavanje mogućnosti i dometa preventivne djelatnosti R
- 1.15. Poznavanje vodiča dobre medicinske prakse za najčešća oboljenja i stanja u PZZ (šćerna bolest, KVB, rak, plućne bolesti i drugo) R
- 1.16. Uzimanje anamnestičkih podataka u ordinaciji porodične medicine I-20x
- 1.17. Objektivni pregled bolesnika I-20x
- 1.18. Sistematski preventivni pregled odraslog pacijenta s ispitivanjem rizičnog ponašanja I-10x
- 1.19. Priprema oboljelog i povrijeđenog za transport I-3x
- 1.20. Obrada i previjanje hirurške rane I-5x
- 1.21. Postavljanje urinarnog katetera I-5x
- 1.22. Bris nosa i guše I-2x
- 1.23. Injekcije (intradermalno, supkutano, intramuskularno i intravenski) 10x svaka
- 1.24. Vakcinisanje po programu vakcinacije I-5x
- 1.25. Snimanje i očitavanje EKG-a I-20x
- 1.26. Demonstracija upotrebe inhalatora pacijentima I-5x
- 1.27. Načela racionalnog propisivanja lijekova za određene bolesti i stanja I-20x
- 1.28. Pisanje receptata I-20x
- 1.29. Prepoznavanje neželjenih terapijskih efekata i njihovo otklanjanje I-5x
- 1.30. Interpretacija i primjena laboratorijskih nalaza I-20x
- 1.31. Interpretacija i primjena radiografskih nalaza I-20x
- 1.32. Interpretacija i primjena nalaza ultrazvuka I-5x

- 1.33. Komunikacija sa specijalističkim službama i pravilan način upućivanja, uključujući i kriterije za upućivanje kod specijaliste I-10x
- 1.34. Pisanje uputnica specijalisti I-20x
- 1.35. Vođenje medicinske dokumentacije bolesnika (zdravstveni karton) I-10x
- 1.36. Ocjenjivanje radne sposobnosti u smislu privremene spriječenosti za rad usljed bolesti, povrede i ostalih poremećaja zdravlja I-10x
- 1.37. Pisanje doznaka, otvaranje bolovanja i izdavanje potvrda o privremenoj spriječenosti za rad I-10x
- 1.38. Izdavanje ljekarskog uvjerenja i povredne liste I-5x
- 1.39. Pružanje hitne pomoći (u zdravstvenoj ustanovi, van zdravstvene ustanove i u toku transporta) I-5x
- 1.40. Metode medicinske pomoći prilikom srčanog zastoja, prestanka disanja, akutnih trovanja, toplotnog udara, dehidracije, opekotina I-5x
- 1.41. Planiranje i obavljanje kućnih posjeta I-5x
- 1.42. Komunikacija sa pacijentom i njegovom porodicom u ambulanti, kućnoj posjeti I-10x
- 1.43. Vođenje umirućeg bolesnika R 2x
- 1.44. Pregled umrlog R 2x
- 1.45. Izdavanje umrlice R 2x
- 1.46. Principi higijensko-epidemiološke zaštite
- 1.47. Ustavno uređenje, Zakon o zdravstvenoj zaštiti R
- 1.48. Radni odnosi i penzijsko osiguranje R

2. Služba hitne medicinske pomoći (21 dan)

- 2.1. Upoznavanje s principima zbrinjavanja na prehospitalnom nivou, trijaža, stepeni hitnoće, lanac preživljavanja R 5x
- 2.2. Upoznavanje s oblicima srčanog zastoja, potencijalni uzroci R 5x
- 2.3. Osnovna životna podrška za odrasle i djecu, vještačke ventilacije i spoljna masaža srca, BLS I 5x
- 2.4. Napredna životna podrška odraslih i djece, specifičnosti reanimacije, ALS I 5x
- 2.5. Opstrukcija disajnog puta, Hajmlihov manevar, bočni položaj I 2x
- 2.6. Postupak izvođenja defibrilacije i endotrahealne intubacije I 5x
- 2.7. Postupak uspostavljanja intravenske kanile, lijekovi I 5x
- 2.8. Upoznavanje sa algoritmima najčešćih urgentnih i hitnih stanja R 5x
- 2.9. Postupak zbrinjavanja šoka, faze šoka, anafilaktički šok, kome R 5x
- 2.10. Postupak zbrinjavanja akutnog koronarnog sindroma, edem pluća, aritmija R 5x
- 2.11. Postupak zbrinjavanja akutne teške astme i drugih hitnih stanja u pulmologiji R 5x
- 2.12. Postupak zbrinjavanja moždanog udara, glavobolje, krize svijesti, epileptični napad R 5x
- 2.13. Postupak zbrinjavanja febrilnih konvulzija, iznenadna smrt dojenčeta i ostala hitna stanja u pedijatriji R 5x
- 2.14. Postupak zbrinjavanja akutnog abdomena i drugih akutnih hirurških stanja R 5x
- 2.15. Postupak zbrinjavanja akutnih ginekoloških stanja, vanmaterična trudnoća, metroragije, eklampsija, porod R-I 5x
- 2.16. Postupak zbrinjavanja hitnih stanja u oftalmologiji, otorinolaringologiji R 5x
- 2.17. Prehospitalni tretman akutnih psihijatrijskih stanja R 5x
- 2.18. Principi i prioriteta zbrinjavanja trauma pacijenata, primarni i sekundarni R 5x
- 2.19. Prelomi ekstremiteta, otvoreni i zatvoreni, istegnuća i iščašenja koštano zglobnih struktura R 5x
- 2.20. Izvođenje i primjena priručnih i standardnih imobilizacionih sredstava, transport I 5x
- 2.21. Dejstvo fizičkih i hemijskih agenasa, opekotine, akutna trovanja R 5x
- 2.22. Akcidentalna stanja, udar struje, udar groma, utapanje i ostala stanja R 5x
- 2.23. Sudsko-medicinski aspekti u urgentnoj medicini R 5x

3. Pedijatrija (35 dana)

- 3.1. Pozna je principe zdravstvenog odgoja za novorođenčad, dojenčad i adolescente R
- 3.2. Pozna je principe sistematskog zdravstvenog nadzora djece – posebno dojenčadi, djece pred upis u školu i adolescenata R
- 3.3. Pozna je principe posebne zaštite prema faktorima rizika po zdravlje, a posebno kod akutnih (masovna nezarazna oboljenja) i zaraznih oboljenja (posebno AIDS-a) R
- 3.4. Pozna je metode rane dijagnostike i prepoznavanja navedenih oboljenja R
- 3.5. Ovladava znanjima i vještinama važnim za pravovremeno postavljanje dijagnoze, kao i skrining metodama R
- 3.6. Upozna je se s metodama pravovremenog i efikasnog liječenja najčešćih stanja, oboljenja i povreda R
- 3.7. Ovladava principima pružanja hitne medicinske pomoći povrijeđenim i oboljelim u zdravstvenoj ustanovi, izvan zdravstvene ustanove i tokom transporta R
- 3.8. Upozna je se sa principima kućnog liječenja oboljele i povrijeđene djece R
- 3.9. Upozna je se sa zakonskim indikacijama za medicinsku rehabilitaciju R
- 3.10. Ovladava indikacijama za korištenje konsultativnih specijalističkih i konzilijarnih pregleda R
- 3.11. Pozna je indikacije za laboratorijske, rendgen, EKG, ultrazvučne i druge pomoćne dijagnostičke metode R
- 3.12. Pozna je indikacije za upućivanje na bolničko liječenje R
- 3.13. Ovladava principima propisivanja lijekova, sanitetskog materijala i pomoćnih medicinskih sredstava u skladu sa farmakoterapijskom doktrinom R
- 3.14. Pozna je vodiče dobre kliničke prakse za najčešća oboljenja i stanja (astma, šećerna bolest, hipertenzija, gojaznost, akutni gastrointestinalni poremećaji). R
- 3.15. Pozna je glavne oblike rizičnog ponašanja u adolescenciji (pušenje, alkoholizam, narkomanija, prerana spolna aktivnost) R
- 3.16. Sistematski pregled zdravog dojenčeta I-10x
- 3.17. Sistematski pregled predškolskog djeteta I-10x
- 3.18. Sistematski pregled školskog djeteta I-10x
- 3.19. Sistematski pregled adolescenta I-10x
- 3.20. Mjerenje tjelesne mase, tjelesne visine i obima glave i upoređivanje sa standardima (grafikonima) rasta... I-20x
- 3.21. Procjena denticije... I-20x
- 3.22. Procjena stadija spolnog sazrijevanja I-20x
- 3.23. Ispunjavanje zdravstvenog kartona I-5x
- 3.24. Provjeravanje urednosti vakcinacija (u zdravstvenoj knjižici i kartonu djeteta) I-10x
- 3.25. Objašnjavanje roditeljima (i djeci) o značaju vakcinacija I-10x
- 3.26. Davanje pisanog savjeta za ishranu dojenčeta, pothranjenog i gojaznog djeteta P-10x
- 3.27. Praktična primjena oralnih, supkutanih i intramuskularnih vakcina I-15x
- 3.28. Individualni zdravstveno-odgojni rad sa adolescentima P-5x
- 3.29. Grupni zdravstveno-odgojni rad sa adolescentima P-2x
- 3.30. Anamneza i pregled bolesnog dojenčeta I-10x
- 3.31. Anamneza i pregled bolesnog predškolskog i školskog djeteta I-10x
- 3.32. Anamneza i pregled bolesnog adolescenta I-10x
- 3.33. Uzimanja brisa guše I-10x
- 3.34. Direktni otoskopski pregled I-10x
- 3.35. Indirektni otoskopski pregled P-5x
- 3.36. Propisivanje recepta I-15x
- 3.37. Pisano uputstvo za oralnu rehidraciju P-3x
- 3.38. Tumačenje rezultata hematoloških i biohemijskih analiza I-10x

- 3.39. Tumačenje rezultata rendgenskih i ultrazvučnih pregleda P-10x
 3.40. Pisanje uputa za konsultativni pregled – fizijatra, ORL, oftalmologa i drugih specijalnosti I-5x
 3.41. Kućna posjeta djetetu s akutnim oboljenjem P-2x
 3.42. Kućna posjeta djetetu s hroničnim oboljenjem P-2x

4. Ginekologija (35 dana)

- 4.1. Ginekološka anamneza I-20x
 4.2. Ginekološki pregled I-10x
 4.3. Formiranje ginekološke istorije I-5x
 4.4. Dijagnostičke procedure u ginekologiji I-5x
 4.5. Ginekološke male hirurške intervencije I-2x
 4.6. Ginekološke operacije P-2x
 4.7. Preoperativna priprema i postoperativna njega i terapija... R
 4.8. Inzlamatorne promjene u maloj karlici R
 4.9. Rano otkrivanje malignih oboljenja genitalnih organa P-10x
 4.10. Malignomi genitalnih organa R
 4.11. Kontracepcija i neposredna postkoitalna kontracepcija R
 4.12. Juvenilna ginekologija R
 4.13. Hitna stanja u ginekologiji P-5x
 4.14. Akušerska anamneza I-5x
 4.15. Akušerski pregled I-5x
 4.16. Formiranje akušerske istorije I-5x
 4.17. Dijagnoza trudnoće I-5x
 4.18. Poremećaji u ranoj trudnoći R
 4.19. Vođenje normalne trudnoće R
 4.20. Priprema trudnice za porođaj I-5x
 4.21. Vođenje normalnog porođaja I-10x
 4.22. Vođenje patološkog porođaja P-5x
 4.23. Puerperijum (babinjare) R
 4.24. Krvarenje u ranoj i kasnoj trudnoći P-2x
 4.25. Hitna stanja u akušerstvu P-5x
 4.26. Akušerski (opstetrički) šok P-2x

5. Interna medicina (42 dana)

5.1. Kardiologija (10 dana)

- 5.1.1. Internistička anamneza i fizikalni pregled u kardiološkoj prijemnoj ambulanti I-20x
 5.1.2. Registrovanje i interpretacija EKG-a I-20x
 5.1.3. Mjerenje arterijskog pritiska I-20x
 5.1.4. Ultrazvučni pregled srca P-20x
 5.1.5. Davanje parenteralne terapije P-10x
 5.1.6. Kardio-pulmonalna reanimacija P (I)
 5.1.7. Praćenje pacijenata do koronarne jedinice i njegovo zbrinjavanje P
 5.1.8. Ubacivanje privremenog pejsmejkera P

5.2. Gastroenterologija i endokrinologija (10 dana)

- 5.2.1. Internistička-gastroenterološka anamneza u prijemnoj ambulanti I-20x
 5.2.2. Internistički-gastroenterološki fizikalni pregled I-20x
 5.2.3. Dijagnostika i terapija gastroenteroloških bolesti P-10x

- 5.2.4. Liječenje ulkusne bolesti R
- 5.2.5. Hitna stanja u gastroenterologiji P
- 5.2.6. Internistička-endokrinološka anamneza u prijemnoj ambulanti I-20x
- 5.2.7. Internistički-endokrinološki fizikalni pregled I-20x
- 5.2.8. Dijagnostika i terapija endokrinoloških bolesnika P-20x
- 5.2.9. Liječenje šećerne bolesti R
- 5.2.10. Hitna stanja u endokrinologiji P

5.3. Nefrologija i hematologija (10 dana)

- 5.3.1. Internistička-nefrološka anamneza u prijemnoj ambulanti I-20x
- 5.3.2. Internistički-nefrološki fizikalni pregled. I-20x
- 5.3.3. Dijagnostika i terapija nefroloških bolesnika I-20x
- 5.3.4. Hemodijaliza P-10x
- 5.3.5. Hitna stanja u nefrologiji P

5.4. Reumatologija i klinička imunologija (pet dana)

- 5.4.1. Internistička-reumatološka anamneza u prijemnoj ambulanti I-20x
- 5.4.2. Internistički-reumatološki fizikalni pregled I-20x
- 5.4.3. Dijagnostika i terapija reumatoloških oboljenja I-20x
- 5.4.4. Sistemske bolesti vezivnog tkiva i njihovo liječenje R-10x
- 5.4.5. Hitna stanja u reumatologiji P

6. Opća hirurgija (42 dana)

- 6.1. Hirurška anamneza I-20x
- 6.2. Klinički pregled dojke I-15x
- 6.3. Klinički pregled abdomena I-20x
- 6.4. Palpacija perifernih arterija i arterija vrata I-15x
- 6.5. Digitalni pregled rektuma i prostate I-5x
- 6.6. Hirurške operacije P-2x
- 6.7. Endotrahealna intubacija i opća anestezija P-2x
- 6.8. Protokol preoperativne pripreme R
- 6.9. Primjena osnovnih principa dezinfekcije i sterilizacije R
- 6.10. Zbrinjavanje urgentnih hirurških stanja P-5x
- 6.11. Krikotireoidektomija i trahotomija R, P
- 6.12. Torakocenteza kod hematopneumotoraksa i pneumotoraksa P-2x
- 6.13. Hirurška obrada infekcija kože i potkožnog tkiva (drenaža apscesa, incizija paricijuma), uzimanje brisa rane I-3x
- 6.14. Postavljanje elastičnog zavoja I-2x
- 6.15. Previjanje rane i uklanjanje konaca I-10x
- 6.16. Primarna obrada manje i srednje rane I-5x
- 6.17. Vađenje dostupnih stranih tijela I-2x
- 6.18. Davanje lokalne anestezije I-2x
- 6.19. Zaustavljanje krvarenja – privremena hemostaza R (I-2x)
- 6.20. Obrada manjih opekotina I-2x
- 6.21. Obrada većih opekotina P-2x
- 6.22. Laboratorijske analize i radiološki pregledi u hirurškoj dijagnostici R
- 6.23. Protokol dijagnostike i urgentnog tretmana neurohirurških povreda R
- 6.24. Venepunkcija, davanje infuzija I-10x
- 6.25. Davanje i.m. injekcija I-10x
- 6.26. Asistirano disanje ambu balonom i maskom I-2x
- 6.27. Oksigenoterapija P-2x

- 6.28. Priprema za transport do druge zdravstvene ustanove R
- 6.29. Nazogastrična sukcija I-2x
- 6.30. Klizme P-2x
- 6.31. Punkcija pluralne šupljine P-2x
- 6.32. Postavljanje urinarnog katetera I-2x
- 6.33. Privremena imobilizacija I-5x

7. Neurologija i psihijatrija (21 dan)

- 7.1. Neurološka i psihijatrijska anamneza u prijemnoj ambulanti I-20x
- 7.2. Neurološki pregled I-10x
- 7.3. Psihijatrijski intervju I-10x
- 7.4. Dijagnostika i terapija psihijatrijskih i neuroloških bolesnika P-10x
- 7.5. Liječenje akutnih psihoza R
- 7.6. Hitna stanja u neurologiji i psihijatriji P
- 7.7. Sistematski preventivni pregled odraslog s ispitivanjem rizičnog ponašanja P

8. Pneumoftizilogija (14 dana)

- 8.1. Internistička-pulmološka anamneza u pulmološkoj prijemnoj ambulanti I-10x
- 8.2. Internistički-pulmološki fizikalni pregled I-10x
- 8.3. Interpretacija spirometrijskog nalaza I-10x
- 8.4. Interpretacija nalaza gasnih analiza I-10x
- 8.5. Očitavanje RTG snimka srca i pluća R-10x
- 8.6. Davanje terapije i.v. I-5x
- 8.7. Davanje inhalatorne terapije I-5x
- 8.8. Bronhoskopija P-5x
- 8.9. Dijagnostika i liječenje tuberkuloznog bolesnika I-5x

9. Otorinolaringologija (7 dana)

- 9.1. Otorinolaringološka anamneza I-10x
- 9.2. Klinički ORL pregled I-10x
- 9.3. Klinički pregled uha i usne šupljine I-10x
- 9.4. Hirurške operacije u ORL P-2x
- 9.5. Ispiranje spoljašnjeg ušnog kanala x
- 9.6. Endotrahealna intubacija i opća anestezija. P-2x
- 9.7. Protokol preoperativne pripreme R
- 9.8. Primjena osnovnih principa dezinfekcije i sterilizacije R
- 9.9. Zbrinjavanje urgentnih stanja P-5x
- 9.10. Krikotireoidektomija i trahotomija R, P
- 9.11. Hirurška obrada infekcija u ORL (drenaža apscesa, incizija), uzimanje brisa ždrijela I-3x
- 9.12. Vađenje dostupnih stranih tijela I-2x
- 9.13. Laboratorijske analize i radiološki pregledi u ORL R
- 9.14. Protokol dijagnostike i urgentnog tretmana ORL povreda R

10. Zarazne bolesti (7 dana)

- 10.1. Anamneza u ambulanti za infektivne bolesti I-10x
- 10.2. Fizikalni pregled zaraznog bolesnika I-10x
- 10.3. Interpretacija laboratorijskih nalaza I-10x
- 10.4. Interpretacija nalaza lumbalne punkcije I-10x
- 10.5. Dijagnostika i liječenje hepatitisa I-5x
- 10.6. Urgentna stanja u zaraznim bolestima R

11. Oftalmologija (7 dana)

- 11.1. Oftalmološka anamneza u ambulanti I-10x
- 11.2. Klinički oftalmološki pregled I-10x
- 11.3. Klinički pregled oka I-10x
- 11.4. Hirurške operacije u oftalmologiji P-2x
- 11.5. Protokol preoperativne pripreme R
- 11.6. Primjena osnovnih principa dezinfekcije i sterilizacije R
- 11.7. Zbrinjavanje urgentnih stanja u oftalmologiji P-5x
- 11.8. Hirurška obrada infekcija u oftalmologiji, uzimanje brisa oka I-3x
- 11.9. Vađenje dostupnih stranih tijela I-2x
- 11.10. Određivanje visusa R
- 11.11. Protokol dijagnostike i urgentnog tretmana oftalmoloških povreda R
- 11.12. Mjerenje očnog pritiska I-5h

12. Fizikalna medicina i rehabilitacija (14 dana)

- 12.1. Anamneza u ambulanti fizikalne medicine i rehabilitacije I-10h
- 12.2. Klinički pregled u fizikalnoj medicini i rehabilitaciji I-10x
- 12.3. Plan rehabilitacije i praćenje efekata liječenja I-10x
- 12.4. Terapijski modaliteti u fizikalnoj medicini i rehabilitaciji P-2x

13. Sudska medicina (7 dana)

- 13.1. Obdukcije, sačinjavanje obdukcijskog nalaza I-1x
- 13.2. Klasifikacija i kvalifikacija mehaničkih, fizičkih i toksičkih povreda R
- 13.3. Upoznaje se sa odredbama krivičnog zakona, o radu doktora koji neposredno obavlja zdravstvenu djelatnost R
- 13.4. Upoznavanje s radom doktora – sudskog vještaka P

14. Higijena i epidemiološka zaštita (21 dan)

- 14.1. Upoznavanje s osnovnim principima i mjerama u vezi s higijenom ishrane P
- 14.2. Upoznavanje sa školskom higijenom, higijenom rada, otklanjanjem otpadnih materija P
- 14.3. Osnove zaštite od jonizirajućeg zračenja P
- 14.4. Snabdijevanje stanovništva zdravom vodom za piće P
- 14.5. Provođenje anketa o vodnim objektima, domaćinstvima i školama I-1x
- 14.6. Uzimanje i slanje na pregled uzoraka zraka, vode, namirnica i predmeta opće upotrebe I-15h
- 14.7. Vršiti epidemiološka izviđanja i epidemiološke ankete I-3x
- 14.8. Upoznaje se s propisima i njihovom praktičnom primjenom u sprečavanju i suzbijanju zaraznih bolesti P
- 14.9. Poznaje osnove obavezne imunizacije, seroprofilakse, hemioprofilakse, kliconoštvo R

15. Kožne i venerične bolesti (14 dana)

- 15.1. Anamneza u ambulanti za kožne i spolne bolesti I-5x
- 15.2. Metodologija dijagnostike i liječenja najčešćih kožnih oboljenja I-5x
- 15.3. Metodologija dijagnostike i liječenja bolesti koje se prenose spolnim putem I-5x
- 15.4. Principi epidemiološkog pristupa bolestima koje se prenose spolnim putem I-5x
- 15.5. Dermatoskopski pregled I-5x
- 15.6. Male hirurške intervencije u dermatologiji P-2x
- 15.7. Urgentna stanja u dermatologiji R

16. Socijalna medicina (7 dana)

- 16.1. Upoznavanje s osnovnim principima organizacije zdravstvene zaštite u Brčko distriktu BiH R
- 16.2. Upoznavanje s principima organizacije primarne zdravstvene zaštite R
- 16.3. Praćenja i proučavanja zdravstvenog stanja stanovništva i izrada odgovarajućih elaborata P
- 16.4. Metode planiranja i programiranja u zdravstvu P
- 16.5. Upoznavanje i saradnja u izradi planova i programa i njihovoj evaluaciji I-1x
- 16.6. Upoznavanje sa osnovima zdravstvene statistike i praktično primjenjivanje R
- 16.7. Upoznavanje s elementima za procjenu kvaliteta zdravstvene zaštite i zdravstvenog stanja stanovništva R
- 16.8. Upoznavanje s elementima za procjenu kvaliteta zdravstvene zaštite i zdravstvenog stanja stanovništva R
- 16.9. Upoznavanje s mjestom i ulogom zdravstvenog odgoja u zdravstvenoj zaštiti i ovladavanje metodologijom zdravstveno-odgojnog rada u svakodnevnoj praksi R
- 16.10. Upoznavanje s osnovnim konceptom organizacije zdravstvene djelatnosti, normativima i standardima u radu zdravstvene službe i osnovama ekonomike u zdravstvenoj zaštiti R

A.2. Magistar farmacije

Program pripravničkog staža magistra farmacije traje godinu dana i obuhvata:

1. izradu i izdavanje lijekova 300 dana (apoteka)
2. kontrola i ispitivanje lijekova 30 dana (kontrolna laboratorija)
3. izrada i izdavanje lijekova 35 dana (bolnička apoteka)

1. Izrada i izdavanje lijekova 300 dana (apoteka):

- 1.1. upoznavanje s prostorijama i opremom apoteke,
- 1.2. upoznavanje s organizacijom rada u apoteci, obavezama i odgovornostima zdravstvenih radnika, te s osnovnim načelima etike i deontologije,
- 1.3. upoznavanje sa zakonskim propisima koji regulišu apotekarsku djelatnost,
- 1.4. upoznavanje sa zakonskim propisima koji regulišu stavljanje lijekova i medicinskih sredstava u promet,
- 1.5. upoznavanje s ciljevima dobre apotekarske prakse,
- 1.6. upoznavanje s certifikacijskim i akreditacijskim standardima za apoteke,
- 1.7. upoznavanje s farmakoterapijom (farmakoterapijske grupe, farmaceutski oblici, farmaceutski ekvivalenti, farmaceutske alternative, interakcije, neželjena dejstva),
- 1.8. upoznavanje s farmakografijom i zakonskim propisima koji regulišu način propisivanja i izdavanja lijekova, s kontrolom ispravnosti recepta i njegovom obradom,
- 1.9. upoznavanje s listama lijekova iz obaveznog osiguranja i obavezama njihove primjene,
- 1.10. izdavanje lijekova koji imaju režim izdavanja na recept i upoznavanje s obavezom davanja uputstva u vezi s propisanim lijekom,
- 1.11. izdavanje lijekova koji imaju režim izdavanja bez recepta i upoznavanje s obavezom davanja uputstva vezanog za lijek koji se izdaje,
- 1.12. kontrola doza i izračunavanja dječije doze,
- 1.13. upoznavanje s inkompatibilnostima i interakcijama lijekova, te praćenjem neželjenih dejstava lijekova i prijavljivanjem istih Agenciji za lijekove i medicinska sredstva BiH,
- 1.14. izrade svih oblika magistralnih pripravaka, kontrola doza i kompatibilnosti propisanih supstanci, kao i opravdanosti primijenjenih kombinacija, izbora ambalaže, signiranje, formiranje cijene i izdavanje izrađenih pripravaka,
- 1.15. izrada i izdavanje lijekova koji sadrže supstance jakog i vrlo jakog djelovanja,
- 1.16. vođenje laboratorijskog dnevnika,

- 1.17. upoznavanje sa zakonskim propisima koji regulišu proizvodnju i promet lijekova koji sadrže opojne droge, načinom naručivanja, čuvanja, propisivanja i izdavanja lijekova koji sadrže opojne droge,
- 1.18. upoznavanje s čuvanjem, skladištenjem i izdavanjem lako zapaljivih i lako isparljivih supstanci,
- 1.19. upoznavanje sa zakonskim propisima koji regulišu oblasti hemikalija i biocida,
- 1.20. upoznavanje i izdavanje drugih proizvoda koji se prema zakonskim propisima mogu prometovati u apoteci,
- 1.21. upoznavanje sa savjetodavnom ulogom magistra farmacije pri izboru, primjeni i čuvanju lijekova koji se mogu izdavati bez recepta, kao i proizvoda navedenih u tački 1.20,
- 1.22. upoznavanje i vođenje propisanih evidencija u apoteci, kroz knjige ili/i kompjuterski (rokovi trajanja lijekova, evidencije o lijekovima koji sadrže opojne droge, lijekovi izdati na recept privatne zdravstvene ustanove, potrošnja lijekova itd.),
- 1.23. upoznavanje s administrativnim poslovima u apoteci, vođenje obaveznih evidencija o prometu lijekova i poslovanja u apoteci,
- 1.24. upoznavanje s prijavljivanjem uočenih nepravilnosti na lijeku (reklamacije),
- 1.25. postupanje s otpadom (farmaceutski, opasni, hemijski),
- 1.26. upoznavanje s obaveznom stručnom literaturom i njeno praćenje;

2. Kontrola i ispitivanje lijekova – 30 dana (kontrolna laboratorija):

- 2.1. upoznavanje sa zakonskom regulativom koja definiše ovu oblast,
- 2.2. upoznavanje sa smjernicama dobre laboratorijske prakse,
- 2.3. upoznavanje s organizacijom rada, te s opremom i priborom u kontrolnoj laboratoriji,
- 2.4. upoznavanje s farmakopejskim metodama koje se primjenjuju u kontroli kvaliteta lijekova, te sa značenjem i primjenom radnih i referentnih standarda u analitici lijekova,
- 2.5. izrade reagenasa, indikatora i volumetrijskih rastvora,
- 2.6. kontrole kvaliteta ljekovitih supstanci,
- 2.7. kontrole kvaliteta lijekova izrađenih u apoteci i galenskoj laboratoriji,
- 2.8. ispitivanja stabilnosti lijekova,
- 2.9. vođenje evidencija u laboratoriji,
- 2.10. postupanje s otpadom (farmaceutski, opasni, hemijski),
- 2.11. praćenje stručne literature iz područja analitike lijekova;

3. Izrada i izdavanje lijekova – 35 dana (bolnička apoteka):

- 3.1. upoznavanje s prostorom i organizacijom rada u bolničkoj apoteci,
- 3.2. upoznavanje s ulogom magistra farmacije kao dijela tima u pogledu farmakoterapije u bolnici,
- 3.3. upoznavanje s certifikacijskim i akreditacijskim standardima za bolničku apoteku,
- 3.4. upoznavanje s farmakoterapijskim grupama lijekova koji se najčešće ili isključivo primjenjuju u bolničkom liječenju, njihovim farmaceutskim oblicima, ljekovitim supstancama, zavojnim i laboratorijskim materijalom, te sa načinom čuvanja i skladištenja u bolničkoj apoteci,
- 3.5. naručivanje lijekova i izdavanje na zahtjev bolničkih odjela,
- 3.6. izrada svih oblika magistralnih i galenskih lijekova prema propisima farmakopeje ili drugim priznatim i važećim propisima za potrebe bolnice, uključujući izradu sterilnih pripravaka,
- 3.7. izrada infuzionih rastvora (ukoliko ih bolnička apoteka izrađuje),
- 3.8. vođenje propisanih knjiga evidencija,
- 3.9. vođenje laboratorijskog dnevnika,
- 3.10. upoznavanje s farmakoinformatikom i primjenom u bolničkoj apoteci,

- 3.11. upoznavanje s administrativnim poslovima u apoteci, vođenje obaveznih evidencija o prometu lijekova i poslovanja u apoteci,
- 3.12. postupanje s otpadom (farmaceutski, opasni, hemijski),
- 3.13. upoznavanje s obaveznom stručnom literaturom i njeno praćenje.

A.3. Doktor stomatologije

Program pripravničkog staža za doktora stomatologije traje godinu dana i obuhvata:

1. Preventivna stomatologija 30 dana
2. Dječija stomatologija 30 dana
3. Ortopedija vilica 30 dana
4. Bolesti zuba i endodoncija 70 dana
5. Paradontologija i oralna medicina 55 dana
6. Stomatološka protetika 70 dana
7. Oralna hirurgija 35 dana
8. Maksilofacijalna hirurgija s hitnom medicinskom i stomatološkom pomoći 35 dana
9. Socijalna medicina 10 dana

Ukupno: 365 dana

1. Preventivna stomatologija

U primarnoj prevenciji pripravnik se kroz sve stomatološke discipline, prioritetno u oblasti dječije stomatologije, obučava u obavljanju:

- 1.1. zdravstvenog odgoja za očuvanje i podizanje oralnog zdravlja s posebnom pažnjom na pojedine dobne grupe (ishrana, oralna hirurgija, fluor profilaksa i drugo),
- 1.2. sistematskog zdravstvenog nadzora u oblasti oboljenja usta i zuba, a naročito odojčadi, male djece, pred upis u školu, za vrijeme školovanja, radnika na radnim mjestima s povećanim rizikom po zdravlje usta i zuba, trudnica i drugo,
- 1.3. specifične zaštite u odnosu na ličnu higijenu, određene faktore rizika po zdravlje ljudi, a naročito kod akutnih i zaraznih oboljenja, posebno side,
- 1.4. preventivno-terapijskih mjera u sprečavanju oboljenja usta i zuba, posebno programa zalivanja fisura,
- 1.5. u okviru stomatološke zdravstvene zaštite upoznaje se sa zakonima i propisima i drugim aktima donesenim na osnovu zakona, upoznaje i ovladava metode sistematskih pregleda i sanacije u oblasti stomatologije, zdravstveno-odgojnog rada i učestvuje u njihovoj primjeni,
- 1.6. upoznaje se s posebnim programima preventivne stomatološke zaštite i učestvuje u njihovom provođenju.

2. Dječija stomatologija

Pripravnik se upoznaje sa:

- 2.1. pregledom, dijagnostikom i planom terapije oboljenja usta i zuba kod djece (u vrijeme mliječne, mješovite i stalne denticije),
- 2.2. zaštitom pulpe, materijalima za ispune,
- 2.3. vađenjem mliječnih i stalnih zuba kod djece,
- 2.4. prvom pomoći u oblasti dječije stomatologije,
- 2.5. dijagnostikom i terapijom povreda zuba,
- 2.6. dijagnostikom i terapijom herpetičnog stomatita,
- 2.7. dijagnostikom gingivita i terapijom kataralnog gingivita kod djece.

3. Ortopedija vilica

Pripravnik se upoznaje sa:

- 3.1. etiologijom nepravilnosti orofacijalnog sistema,
- 3.2. kliničkom dijagnostikom, rasprostranjenošću malokluzije,
- 3.3. posebno se upoznaje s primjenom preventivnih mjera s ciljem sprečavanja malokluzija u doba trudnoće, dojenčeta, mliječne i mješovite denticije s primjenom interceptivnih mjera (brušenja zuba kod prinudnih zagriža) i s terapijom blagih formi malokluzija (miofunkcionalne vježbe sa pomagalicama i bez njih, podveza brade, primjena vestibularne ploče i drugo),
- 3.4. raznim terapijskim metodama u liječenju nepravilnosti stomatognatnog sistema.

4. Bolesti zuba i endodoncija

Pripravnik se upoznaje sa:

- 4.1. pregledom, dijagnostikom i planom terapije oboljenja zuba,
- 4.2. pripremom karijesnih kaviteta za ispune (preparacije kaviteta I-V klase),
- 4.3. zaštitom pulpe,
- 4.4. punjenjem kaviteta klasičnim i savremenim materijalima,
- 4.5. oblikovanjem, poliranjem ispuna, izradom inleja,
- 4.6. dijagnostikom oboljenja pulpe i parodonticijuma i njihovim liječenjem i prvom pomoći u oblasti bolesti zuba,
- 4.7. mogućnostima održavanja postignutog terapijskog efekta.

5. Paradontologija i oralna medicina

Pripravnik se upoznaje sa:

- 5.1. uzrocima paradontopatija i bolesti usta i rasprostranjenošću ovih oboljenja,
- 5.2. savladava preventivne mjere u oblasti paradontopatije, dijagnostiku paradontopatija i bolesti usta i sekundarnu prevenciju paradentalnih oboljenja,
- 5.3. upoznaje se sa mogućnostima hirurškog liječenja paradontopatija i manifestacijama sistemskih oboljenja u usnoj duplji, biološkim i biohemijskim testovima u dijagnostici oboljenja mekih tkiva usta.

6. Stomatološka protetika

6.1. Fiksna protetika

Pripravnik se upoznaje sa:

- 6.1.1. dijagnostikom i planiranjem fiksno-protetičke nadoknade u punom i prekinutom zubnom nizu,
- 6.1.2. pripremnim postupcima prije protetičkog liječenja,
- 6.1.3. brušenjem zuba nosača za krunice,
- 6.1.4. uzimanjem otisaka savremenim otisnim masama,
- 6.1.5. registracijom visine zagriža,
- 6.1.6. kontrolom fiksno-protetičkih radova prije fasetiranja,
- 6.1.7. cementiranjem fleksno-protetičkih radova,
- 6.1.8. njegovom i zaštitom brušenih zuba,
- 6.1.9. odstranjivanjem dotrajalih fiksno-protetičkih radova,
- 6.1.10. planiranjem i fiksno-protetičkom pripremom preostalih zuba za parcijalnu protezu.

6.2. Mobilna protetika

6.2.1. Totalna proteza

Pripravnik se upoznaje sa:

- 6.2.1.1. planiranjem i pripremom za izradu totalne proteze,

- 6.2.1.2. kliničkim postupcima izrade totalne proteze s obzirom na različite metode uzimanja otisaka,
- 6.2.1.3. kontrolnim pregledima pacijenata,
- 6.2.1.4. reparaturom totalne proteze,
- 6.2.1.5. različitim metodama podlaganja totalne proteze.

6.2.2. Parcijalna proteza

Pripravnik se upoznaje sa:

- 6.2.2.1. planiranjem i pripremom za izradu parcijalne proteze s obzirom na biološku vrijednost zuba sidrenja i prenos snage mastikacije,
- 6.2.2.2. kliničkim postupcima izrade parcijalne proteze,
- 6.2.2.3. kontrolnim pregledima pacijenata s parcijalnom protezom (higijenski aspekti, uticaj na meka tkiva, zube, sidrenja i drugo),
- 6.2.2.4. reparaturom parcijalnih proteza,
- 6.2.2.5. laboratorijskim postupcima izrade protetičkih nadoknada.

7. Oralna hirurgija

Pripravnik se upoznaje sa:

- 7.1. dijagnostikom oboljenja usta i zuba koja zahtijevaju oralno-hirurške intervencije, postavljanje indikacija i kontraindikacija za vađenje zuba i druge oralno-hirurške zahvate i terapiju infekcija,
- 7.2. primjenom lokalne anestezije i za nekomplikovana vađenja zuba kod odraslih, terapiju komplikacija, posebno antišok terapiju i ovladava metodama dezinfekcije i sterilizacije.

8. Maksilofacijalna hirurgija s hitnom medicinskom i stomatološkom pomoći

Pripravnik se upoznaje sa:

- 8.1. urgentnim stanjima u medicini i stomatologiji i obučava se da može pružiti hitnu medicinsku i stomatološku pomoć, posebno kod povreda maksilofacijalne regije,
- 8.2. kazuistikom i načinima liječenja hospitalizovanih bolesnika,
- 8.3. infekcijama dubokih predjela lica,
- 8.4. benignim i malignim oboljenjima maksilofacijalne regije, posebno ranu dijagnostiku pretkanceroznih stanja,
- 8.5. dijagnostikom i principima liječenja u obimu potrebnim za trijažu.

9. Socijalna medicina

- 9.1. upoznavanje s osnovnim principima socijalne medicine i sistema zdravstvene zaštite,
- 9.2. upoznavanje s metodologijom praćenja i proučavanja zdravstvenog stanja stanovništva,
- 9.3. upoznavanje s metodama planiranja i programiranja u zdravstvu,
- 9.4. saraduje u izradi planova i programa i njihove evaluacije,
- 9.5. savladava osnove zdravstvene statistike i praktično ih primjenjuje,
- 9.6. upoznavanje sa mjestom i ulogom zdravstvenog odgoja u zdravstvenoj zaštiti i metodologijom zdravstveno-odgojnog rada u svakodnevnoj praksi,
- 9.7. upoznavanje s osnovnom koncepcijom organizacije zdravstvene djelatnosti, podjelom rada po nivoima djelatnosti, normativima i standardima rada, nadzorom nad stručnim radom i drugo.

A.4. Diplomirani medicinar zdravstvene njege

Program pripravničkog staža za diplomiranog medicinara zdravstvene njege traje godinu dana, a sastoji se od:

- a) osnovnog dijela i
- b) stručnog dijela.

a) Osnovni dio pripravničkog staža traje 65 dana i obuhvata:

1. Zdravstveno prosvjeđivanje, prevencija bolesti i promocija zdravog načina življenja u trajanju od 24 dana:

- 1.1. osnovne karakteristike zdravstvenog stanja stanovništva,
- 1.2. način procjene higijensko-epidemiološke situacije,
- 1.3. obavezne imunizacije i protuepidemijske mjere,
- 1.4. način pripreme programa zdravstvenog odgoja,
- 1.5. zdravstveno-odgojni rad u zdravstvenim ustanovama, školama, porodici i privrednom društvu.

2. Evidencija u zdravstvu i usvajanje praktičnih vještina iz informatike u trajanju od 17 dana:

- 2.1. osnovne karakteristike zdravstvene evidencije vitalne statistike,
- 2.2. upoznavanje s evidencijama u zdravstvu,
- 2.3. upoznavanje s pripremom izvještavanja i pripremom planova (sedmičnih, mjesečnih, polugodišnjih, godišnjih),
- 2.4. usvajanje praktičnih vještina iz medicinske informatike.

3. Teoretska i praktična obuka u pružanju hitne medicinske pomoći i načinu i uslovima rada u vanrednim prilikama u trajanju od 24 dana obavlja se u službi hitne medicinske pomoći i ona obuhvata:

- 3.1. upoznavanje pripravnika s organizacijom službe u hitnoj medicinskoj pomoći,
- 3.2. pravne aspekte pružanja prve pomoći,
- 3.3. trijažu povrijeđenih i oboljelih,
- 3.4. prepoznavanje s različitim stanjima kod povrijeđenih,
- 3.5. prepoznavanje sa znakovima koji ugrožavaju vitalne funkcije,
- 3.6. prepoznavanje sa znakovima prilikom unutrašnjeg krvarenja kod različitih povreda,
- 3.7. način zaustavljanja krvarenja,
- 3.8. postupak prilikom gubitka svijesti (kolaps, koma i prividna smrt),
- 3.9. način imobilizacije preloma,
- 3.10. vještačko disanje,
- 3.11. postupak sa psihotično nemirnim pacijentima,
- 3.12. način i uslovi rada u vanrednim prilikama.

b) Stručni dio pripravničkog staža za diplomiranog medicinara zdravstvene njege traje 300 dana i obuhvata:

1. zdravstvena njega u bolničkoj djelatnosti traje 150 dana, i to:

- 1.1. zdravstvena njega internističkih pacijenata 30 dana,
- 1.2. zdravstvena njega hirurgskih pacijenta 30 dana,
- 1.3. zdravstvena njega kod infektivnih bolesti 15 dana,
- 1.4. zdravstvena njega pacijenta u ginekologiji i akušerstvu 15 dana,
- 1.5. zdravstvena njega u pedijatriji 15 dana,

- 1.6. zdravstvena njega u neurologiji 15 dana,
- 1.7. zdravstvena njega u psihijatriji 15 dana,
- 1.8. zdravstvena njega u onkologiji 15 dana.

1.1. Zdravstvena njega internističkih pacijenata – 30 dana:

- 1.1.1. Upoznavanje s radom na svim internističkim odjeljenjima – klinikama
- 1.1.2. Učestvovanje u izradi plana zdravstvene njege za sve internističke pacijente, praćenje njegovog provođenja, kao i evaluacija
- 1.1.3. Poznavanje i primjena etičkih načela odnosa prema pacijentu, sebi, drugim zdravstvenim radnicima i saradnicima
- 1.1.4. Primjena načela savjesnosti i humanosti
- 1.1.5. Profesionalna tajna
- 1.1.6. Postupak sa pacijentom pri prijemu u bolnicu
- 1.1.7. Odnos i saradnja s porodicom
- 1.1.8. Upoznavanje pacijenta s ustanovom, kućnim redom, mogućnošću upotrebe prostora njemu namijenjenih
- 1.1.9. Mogućnost njegove komunikacije s porodicom
- 1.1.10. Postupak prilikom nagle smrti, saradnja s porodicom i pomoć
- 1.1.11. Upoznavanje pacijenta s njegovim pravima i dužnostima – poznavanje Ženevske konvencije
- 1.1.12. Svi vidovi njege u jedinici opće – intenzivne njege:
  - 1.1.12.1. koronarne intenzivne njege i
  - 1.1.12.2. u sterilnoj jedinici
- 1.1.13. Posebne pripreme i postupak s pacijentom kod endoskopskih pretraga
- 1.1.14. Priprema i/ili učestvovanje u timu u izvođenju dijagnostičkih i terapijskih procedura
- 1.1.15. Sve aktivnosti usmjerene ka organizaciji tima zdravstvene njege, procjena za potrebom zdravstvene njege svih internističkih pacijenata, planiranje zdravstvene njege i nadzor nad primjenom i evaluacijom zdravstvene njege i značaj kontinuiranog usavršavanja svakog člana tima zdravstvene njege.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 30 dana pripravnik provodi na internoj klinici/odjeljenju.

1.2. Zdravstvena njega hirurgskih pacijenata – 30 dana

- 1.2.1. Upozna se s radom na hiruškim odjeljenjima/klinikama
- 1.2.2. Specifičnost zdravstvene njege: zbrinjavanje pacijenta kod zahvata, u traumatologiji, abdominalnoj hirurgiji, torakalnoj hirurgiji, vaskularnoj hirurgiji, neurohirurgiji i urologiji, zdravstvena njega u postoperativnoj jedinici intenzivne njege, postupak s pacijentom nakon anestezije, praćenje vitalnih funkcija, davanje i kontrola infuzijske terapije, transfuzije krvi i intravenozne terapije, njega stome, specifičnost zdravstvene njege u katastrofama
- 1.2.3. Sve aktivnosti usmjerene ka organizaciji tima zdravstvene njege, procjena za potrebom zdravstvene njege, planiranje zdravstvene njege i nadzor nad primjenom i evaluacijom zdravstvene njege i značaj kontinuiranog usavršavanja svakog člana tima zdravstvene njege.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 30 dana pripravnik provodi na hirurgskoj klinici/odjeljenju.

1.3. Zdravstvena njega kod infektivnih bolesti – 15 dana

- 1.3.1. Upozna se s radom na infektivnim klinikama/odjeljenjima.

- 1.3.2. Specifična zdravstvena njega infektivnih bolesti centralnog nervnog sistema, specijalna njega oboljelih od virusnih infekcija disajnih puteva, uzimanje materijala za dijagnostičke postupke specifičnosti zdravstvene njege u katastrofama
- 1.3.3. Sve aktivnosti usmjerene ka organizaciji tima zdravstvene njege, procjena za njegu, planiranje zdravstvene njege i nadzor nad primjenom i evaluacijom zdravstvene njege i značaj kontinuiranog usavršavanja svakog člana tima zdravstvene njege.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 15 dana pripravnik sprovodi na infektivnoj klinici/odjeljenju.

1.4. Zdravstvena njega pacijenta u ginekologiji i akušerstvu – 15 dana

- 1.4.1. Upoznaje se s radom na ginekološkim odjeljenjima
- 1.4.2. Specifičnosti zdravstvene njege u ginekologiji i akušerstvu, priprema i izvođenje specijalnih medicinsko-tehničkih zahvata u ginekologiji – preoperativna priprema pacijenta i postoperativna njega
- 1.4.3. Sve aktivnosti usmjerene ka organizaciji tima zdravstvene njege, procjena za potrebom zdravstvene njege, planiranje zdravstvene njege i nadzor nad primjenom i evaluacijom zdravstvene njege i značaj kontinuiranog usavršavanja svakog člana tima zdravstvene njege.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 15 dana pripravnik provodi na ginekološkoj klinici/odjeljenju.

1.5. Zdravstvena njega u pedijatriji – 15 dana

- 1.5.1. Upoznaje se s radom na pedijatrijskim odjeljenjima
- 1.5.2. Izvođenje terapijskih i dijagnostičkih zahvata u dječijoj dobi, i to za bolesti: disajnih organa, krvi, srca i krvnih žila, bubrega, nervnog sistema, akutnih i hroničnih poremećaja prehrane, endokrine bolesti i bolesti mišićno-koštanog sistema, specifična njega djeteta u dječijoj hirurgiji, specifičnost njege u katastrofama
- 1.5.3. Sve aktivnosti usmjerene ka organizaciji tima zdravstvene njege, procjena za potrebom zdravstvene njege, planiranje zdravstvene njege i nadzor nad primjenom i evaluacijom zdravstvene njege i značaj kontinuiranog usavršavanja svakog člana tima zdravstvene njege.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 15 dana pripravnik sprovodi na pedijatrijskoj klinici/odjeljenju.

1.6. Zdravstvena njega u neurologiji – 15 dana

- 1.6.1. Upoznaje se s radom na neurološkim odjeljenjima
- 1.6.2. Specifičnost rada medicinske sestre na neurološkom odjeljenju, priprema i postupak s pacijentom kod specifičnih neurološko-laboratorijskih pretraga, rad u jedinici intenzivne njege neuroloških pacijenata, specifičnosti njege u katastrofama
- 1.6.3. Sve aktivnosti usmjerene ka organizaciji tima zdravstvene njege, procjena za potrebom zdravstvene njege, planiranje zdravstvene njege i nadzor nad primjenom i evaluacijom zdravstvene njege i značaj kontinuiranog usavršavanja svakog člana tima zdravstvene njege.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 15 dana pripravnik provodi na neurološkoj klinici/odjeljenju.

1.7. Zdravstvena njega u psihijatriji – 15 dana

- 1.7.1. Upoznaje se sa radom na psihijatrijskom odjeljenju

- 1.7.2. Rad sestre u jedinici intenzivne njege psihijatrijskih bolesnika, prijem – otpust bolesnika, socioterapijska zajednica – psihijatrijski klub, specifičnost njege u katastrofama
- 1.7.3. Sve aktivnosti usmjerene ka organizaciji tima zdravstvene njege, procjena za potrebom zdravstvene njege, planiranje zdravstvene njege i nadzor nad primjenom i evaluacijom zdravstvene njege i značaj kontinuiranog usavršavanja svakog člana tima zdravstvene njege.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 15 dana pripravnik provodi na psihijatrijskoj klinici/odjeljenju.

1.8. Zdravstvena njega onkološkog pacijenta – 15 dana

- 1.8.1. Upoznaje se s radom na onkološkom odjeljenju
- 1.8.2. Posebne metode rada pri obradi pacijenta
- 1.8.3. Specifičan način rada s pacijentom oboljelim od malignih oboljenja s posebnim osvrtom na socijalno-medicinske probleme
- 1.8.4. Edukativni rad s pacijentom s posebnim naglaskom na prevenciju oboljenja nastalih usljed imunodeficitarnosti i prepoznavanje simptoma ovih oboljenja
- 1.8.5. Upoznavanje s mogućnošću djelovanja na području njege onkološkog pacijenta u ambulantnim uslovima
- 1.8.6. Sve aktivnosti usmjerene ka organizaciji tima zdravstvene njege, procjena za potrebom zdravstvene njege, planiranje zdravstvene njege i nadzor nad provođenjem i evaluacijom zdravstvene njege i značaj kontinuiranog usavršavanja svakog člana tima zdravstvene njege.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 15 dana pripravnik provodi na odjeljenju bolnice.

b) Zdravstvena njega u primarnoj zdravstvenoj zaštiti traje 150 dana, i to:

Program pripravničkog staža diplomiranog medicinara zdravstvene njege u primarnoj zdravstvenoj zaštiti obuhvata:

- 1. Djelatnost medicinske sestre u zajednici 90 dana,
- 2. Rad u ambulanti porodične medicine 60 dana.

1. Djelatnost medicinske sestre u zajednici – 90 dana

- 1.1. Upoznavanje s radom medicinske sestre u zajednici
- 1.2. Značaj timskog rada u lokalnoj zajednici, saradnja s drugim partnerima koji se nalaze u lokalnoj zajednici radi unapređivanja i održavanja zdravlja stanovništva
- 1.3. Kompleksna zaštita porodice s posebnom brigom za njene članove zbog zaštite zdravlja djece, žena, trudnica, starih i nemoćnih, hroničnih, zaraznih i degenerativnih bolesti, alkoholizma i zavisnosti, poremećaja mentalnog zdravlja i drugo
- 1.4. Utvrđivanje higijenskog i socijalno-ekonomskog stanja porodice i procjena uticaja faktora okoline na zdravlje djece, pojedinca i porodice
- 1.5. Pronalaženje bolesnih, starih, nemoćnih, mentalno i fizički defektnih, socijalno ugroženih, te njihovo zbrinjavanje
- 1.6. Učestvuje u savjetovanju ciljnih grupa ili pojedinca u odvikavanju od pušenja, aktivnost, dojenje itd.
- 1.7. Zdravstveno-odgojni rad i socijalna zaštita u zajednici i lokalnim grupama po metodi procesa zdravstvene njege s težištem na kontinuitetu zdravstvene njege
- 1.8. Pružanje zdravstvene njege za bolesna i invalidna lica u domu
- 1.9. Vođenje dokumentacije medicinske sestre u zajednici i redovno izvještavanje
- 1.10. Sve aktivnosti usmjerene ka organizaciji tima zdravstvene njege, procjena za potrebom zdravstvene njege, planiranje zdravstvene njege i nadzor nad primjenom i evaluacijom

zdravstvene njege i značaj kontinuiranog usavršavanja svakog člana tima zdravstvene njege.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 90 dana pripravnik provodi u službi medicinskih sestara u zajednici.

2. Rad u ambulanti porodične medicine – 60 dana

- 2.1. Upoznaje se s radom u porodičnoj medicini, što obuhvata:
  - 2.1.1. asistiranje doktoru medicine u njegovim dužnostima,
  - 2.1.2. uzimanje sestrinske anamneze,
  - 2.1.3. pomaganje u vođenju kompletne medicinske evidencije i dokumentacije,
  - 2.1.4. pružanje informacija pacijentu,
  - 2.1.5. zakazivanje redovnih i kontrolnih pregleda,
  - 2.1.6. učestvovanje u zdravstvenom odgoju,
  - 2.1.7. učestvovanje prilikom prijema pacijenata,
  - 2.1.8. uspostavlja zdravstvenu dokumentaciju,
  - 2.1.9. primjenjuje propisanu terapiju,
  - 2.1.10. mjeri krvni pritisak,
  - 2.1.11. uzima uzorke za laboratorijske pretrage,
  - 2.1.12. vrši previjanja i druge poslove u ambulanti porodične medicine,
  - 2.1.13. savjetuje pacijenta,
  - 2.1.14. saraduje s medicinskom sestrom u zajednici.
- 2.2. Učestvuje u programima naučnoistraživačkog rada
- 2.3. Učestvuje u organizaciji i provođenju ciljanih i periodičnih sistematskih pregleda
- 2.4. Vođenje medicinske dokumentacije, kartoteke i registra
- 2.5. Obrada podataka i izvještavanje
- 2.6. Sve aktivnosti usmjerene ka organizaciji tima zdravstvene njege, procjena za potrebom zdravstvene njege, planiranje zdravstvene njege i nadzor nad primjenom i evaluacijom zdravstvene njege i značaj kontinuiranog usavršavanja svakog člana tima zdravstvene njege.

A.5. Diplomirani medicinar – fizioterapeut i radni terapeut

Program pripravničkog staža za diplomiranog medicinara – fizioterapeuta i radnog terapeuta traje godinu dana, a sastoji se od:

- a) osnovnog dijela i
- b) stručnog dijela.

a) Osnovni dio pripravničkog staža traje 65 dana i obuhvata:

- 1. Zdravstveno prosvjeđivanje, prevencija bolesti i promocija zdravog načina življenja u trajanju od 24 dana:**
  - 1.1. osnovne karakteristike zdravstvenog stanja stanovništva,
  - 1.2. način procjene higijensko-epidemiološke situacije,
  - 1.3. obavezne imunizacije i protuepidemijske mjere,
  - 1.4. način pripreme programa zdravstvenog odgoja,
  - 1.5. zdravstveno-odgojni rad u zdravstvenim ustanovama, školama, porodici i privrednom društvu.
- 2. Evidencija u zdravstvu i usvajanje praktičnih vještina iz informatike u trajanju od 17 dana:**
  - 2.1. osnovne karakteristike zdravstvene evidencije vitalne statistike,

- 2.2. upoznavanje s evidencijama u zdravstvu,
- 2.3. upoznavanje s pripremom izvještavanja i pripremom planova (sedmičnih, mjesečnih, polugodišnjih, godišnjih),
- 2.4. usvajanje praktičnih vještina iz medicinske informatike.

3. Teoretska i praktična obuka u pružanju hitne medicinske pomoći i načinu i uslovima rada u vanrednim prilikama u trajanju od 24 dana obavlja se u službi hitne medicinske pomoći i ona obuhvata:

- 3.1. upoznavanje pripravnika sa organizacijom službe u hitnoj medicinskoj pomoći,
- 3.2. pravne aspekte pružanja prve pomoći,
- 3.3. trijažu povrijeđenih i oboljelih,
- 3.4. prepoznavanje s različitim stanjima kod povrijeđenih,
- 3.5. prepoznavanje sa znakovima koji ugrožavaju vitalne funkcije,
- 3.6. prepoznavanje sa znakovima prilikom unutrašnjeg krvarenja kod različitih povreda,
- 3.7. način zaustavljanja krvarenja,
- 3.8. postupak prilikom gubitka svijesti (kolaps, koma i prividna smrt),
- 3.9. način imobilizacije preloma,
- 3.10. vještačko disanje,
- 3.11. postupak sa psihotično nemirnim pacijentima,
- 3.12. način i uslovi rada u vanrednim prilikama.

b) Stručni dio pripravničkog staža za diplomiranog medicinara – fizioterapeuta i radnog terapeuta traje 300 dana i obuhvata:

1. kineziterapija 150 dana,
2. fizikalna terapija 50 dana,
3. medicinska rehabilitacija i habilitacija 50 dana,
4. radna terapija 50 dana.

1. Kineziterapija (150 dana)

Pripravnik provodi pripravnički staž iz kineziterapije u jedinici (sali) za kineziterapiju i u stacionaru uz bolesnički krevet gdje:

- 1.1. primjenjuje kineziterapeutske postupke u rehabilitaciji neuroloških bolesnika (odraslih i djece), kao što su:
  - 1.1.1. vježbe za relaksaciju,
  - 1.1.2. testovi aktivnosti svakodnevnog života,
  - 1.1.3. osnovni postupci Kabat i Bobath metode, te Vojta metode
- 1.2. Primjenjuje kineziterapeutske postupke u rehabilitaciji traumatizovanih bolesnika (preoperativni i postoperativni tretman)
- 1.3. Primjenjuje kineziterapeutske postupke kod ortopedskih bolesnika, kao što su postupci za primjenu ortopedskih pomagala, vježbe (škola) hodanja, vježbe kod skolioza i ostalih deformiteta
- 1.4. Primjenjuje kineziterapeutske postupke u rehabilitaciji reumatskih bolesnika (kod reumatoidnog artritisa, diskopatija, ankilozantnog spondilitisa)
- 1.5. Primjenjuje kineziterapeutske postupke u rehabilitaciji internističkih bolesnika (u prevenciji infarkta miokarda i postinfarktnoj rehabilitaciji, kod smetnji periferne cirkulacije, kod dijabetesa, kod respiratornih bolesnika, u periodu poslije operacije srca, perifernog krvotoka i pluća, kao i kod raznih bolesti koje zahtijevaju rehabilitaciju u toku liječenja).

2. Fizikalna terapija (50 dana)

Pripravnik provodi pripravnički staž iz fizikalne terapije u jedinici za fizikalnu terapiju gdje aplicira određene modalitete fizikalne terapije, i to:

- 2.1. hidroterapiju (kupke, tuševi, vježbe u bazenu, podvodna masaža),
- 2.2. kriterapiju (kriomasaža, obloge),
- 2.3. parafinoterapiju (parafinske obloge, vježbe sa parafinom),
- 2.4. masažu (klasična masaža, manuelna masaža, masaža sa aparatima, limfna drenaža),
- 2.5. elektroterapiju (ultrazvuk, kratki talas, analgezija i elektrostimulacija, ultravioletno zračenje, elektroforeza i drugo),
- 2.6. magnetoterapiju (MG),
- 2.7. laseroterapiju.

U toku pripravničkog staža u jedinici za fizikalnu terapiju pripravnik se upoznaje s raznim elektrodijagnostičkim metodama.

3. Medicinska rehabilitacija i habilitacija – (50 dana)

- 3.1. Medicinska habilitacija djece (djeca s neurorazvojnim poremećajima – riziko djeca, djeca s urođenim manama, mentalno retardirana djeca itd.).
- 3.2. Medicinska rehabilitacija odraslih:
  - 3.2.1. medicinska rehabilitacija neuroloških pacijenata (pacijenti s bolestima i povredama CNS I RNS),
  - 3.2.2. medicinska rehabilitacija reumatoloških pacijenata,
  - 3.2.3. medicinska rehabilitacija traumatoloških i ortopedskih pacijenata,
  - 3.2.4. medicinska rehabilitacija kardiovaskularnih pacijenata,
  - 3.2.5. medicinska rehabilitacija pulmoloških pacijenata,
  - 3.2.6. medicinska rehabilitacija gerijatrijskih pacijenata,
  - 3.2.7. medicinska rehabilitacija onkoloških pacijenata.

4. Radna terapija (50 dana)

- 4.1. Pripravnik se upoznaje i sprovodi određene radne procedure kroz:
  - 4.1.1. okupacionu radnu terapiju i
  - 4.1.2. funkcionalnu radnu terapiju.
- 4.2. Pripravnik se posebno upoznaje s osposobljavanjem pacijenata s raznim funkcionalnim poremećajima radi njihovog osposobljavanja za aktivnosti dnevnog života (ADŽ) i sa zaštitnim položajima i pokretima.
- 4.3. U okviru staža potrebno je da pripravnik tokom radne terapije ovlada osposobljavanjem za preprofesionalnu aktivnost.
- 4.4. Pripravnik se upoznaje s ocjenom radne sposobnosti pacijenta.

A.6. Diplomirani nutricionista

Program pripravničkog staža za diplomiranog nutricionistu traje godinu dana i sastoji se iz:

- a) osnovnog dijela i
- b) stručnog dijela.

a) Osnovni dio pripravničkog staža traje 65 dana i obuhvata:

1. Zdravstveno prosvjeđivanje, prevencija bolesti i promocija zdravog načina življenja u trajanju od 24 dana:

- 1.1. osnovne karakteristike zdravstvenog stanja stanovništva,
- 1.2. način procjene higijensko-epidemiološke situacije,
- 1.3. obavezne imunizacije i protuepidemijske mjere,
- 1.4. način pripreme programa zdravstvenog odgoja,
- 1.5. zdravstveno-odgojni rad u zdravstvenim ustanovama, školama, porodici i privrednom društvu.

2. Evidencija u zdravstvu i usvajanje praktičnih vještina iz informatike u trajanju od 17 dana:

- 2.1. osnovne karakteristike zdravstvene evidencije vitalne statistike,
- 2.2. upoznavanje s evidencijama u zdravstvu,
- 2.3. upoznavanje s pripremom izvještavanja i pripremom planova (sedmičnih, mjesečnih, polugodišnjih, godišnjih),
- 2.4. usvajanje praktičnih vještina iz medicinske informatike.

3. Teoretska i praktična obuka u pružanju hitne medicinske pomoći i načinu i uslovima rada u vanrednim prilikama u trajanju od 24 dana obavlja se u službi hitne medicinske pomoći i ona obuhvata:

- 3.1. upoznavanje pripravnika s organizacijom službe u hitnoj medicinskoj pomoći,
- 3.2. pravne aspekte pružanja prve pomoći,
- 3.3. trijažu povrijeđenih i oboljelih,
- 3.4. prepoznavanje s različitim stanjima kod povrijeđenih,
- 3.5. prepoznavanje sa znakovima koji ugrožavaju vitalne funkcije,
- 3.6. prepoznavanje sa znakovima prilikom unutrašnjeg krvarenja kod različitih povreda,
- 3.7. način zaustavljanja krvarenja,
- 3.8. postupak prilikom gubitka svijesti (kolaps, koma i prividna smrt),
- 3.9. način imobilizacije preloma,
- 3.10. vještačko disanje,
- 3.11. postupak sa psihotično nemirnim pacijentima,
- 3.12. način i uslovi rada u vanrednim prilikama.

b) Program stručnog dijela pripravničkog staža traje 300 dana i obuhvata:

1. Ishrana zdravih ljudi 150 dana
2. Ishrana bolesnika 150 dana.

Pripravnik se osposobljava za samostalan rad na realizaciji normativa, izradi receptura, jelovnika i asortimana jela, vrši kontrolu pravilne obrade i pripremanja namirnica, organizuje prenos i čuvanje hrane u samom objektu i izvan njega, vodi brigu o održavanju higijene zaposlenog radnika, opreme i uređaja, osposobljava se za uzimanje dijetalne anamneze, upoznaje i provodi zdravstveno-nutricioni odgojni rad i vodi nutricionu dokumentaciju i dokumentaciju drugih sredstava za vođenje evidencije u oblasti zdravstvene i nutricionarne zaštite i sastavljanju propisanih izvještaja.

A.7. Diplomirani sanitarni inženjer

Program pripravničkog staža za sanitarnog inženjera traje godinu dana i sastoji se iz:

- a) osnovnog dijela i
- b) stručnog dijela.

a) Osnovni dio pripravničkog staža traje 65 dana i obuhvata:

1. Zdravstveno prosvjeđivanje, prevencija bolesti i promocija zdravog načina življenja u trajanju od 24 dana:

- 1.1. osnovne karakteristike zdravstvenog stanja stanovništva,
- 1.2. način procjene higijensko-epidemiološke situacije,
- 1.3. obavezne imunizacije i protuepidemijske mjere,
- 1.4. način pripreme programa zdravstvenog odgoja,
- 1.5. zdravstveno-odgojni rad u zdravstvenim ustanovama, školama, porodici i privrednom društvu.

2. Evidencija u zdravstvu i usvajanje praktičnih vještina iz informatike u trajanju od 17 dana:

- 2.1. osnovne karakteristike zdravstvene evidencije vitalne statistike,
- 2.2. upoznavanje s evidencijama u zdravstvu,
- 2.3. upoznavanje s pripremom izvještavanja i pripremom planova (sedmičnih, mjesečnih, polugodišnjih, godišnjih),
- 2.4. usvajanje praktičnih vještina iz medicinske informatike.

3. Teoretska i praktična obuka u pružanju hitne medicinske pomoći i načinu i uslovima rada u vanrednim prilikama u trajanju od 24 dana obavlja se u službi hitne medicinske pomoći i ona obuhvata:

- 3.1. upoznavanje pripravnika s organizacijom službe u hitnoj medicinskoj pomoći,
- 3.2. pravne aspekte pružanja prve pomoći,
- 3.3. trijažu povrijeđenih i oboljelih,
- 3.4. prepoznavanje s različitim stanjima kod povrijeđenih,
- 3.5. prepoznavanje sa znakovima koji ugrožavaju vitalne funkcije,
- 3.6. prepoznavanje sa znakovima prilikom unutrašnjeg krvarenja kod različitih povreda,
- 3.7. način zaustavljanja krvarenja,
- 3.8. postupak prilikom gubitka svijesti (kolaps, koma i prividna smrt),
- 3.9. način imobilizacije preloma,
- 3.10. vještačko disanje,
- 3.11. postupak sa psihotično nemirnim pacijentima,
- 3.12. način i uslovi rada u vanrednim prilikama.

b) Program stručnog dijela pripravničkog staža traje 300 dana i obuhvata:

1. Rad na sprečavanju i suzbijanju zaraznih bolesti i sanitacije okoline 120 dana,
2. Rad na poslovima dezinfekcije, dezinsekcije, deratizacije i na drugim poslovima koje vrši jedinica 30 dana,
3. Upoznavanje s zadacima i radom sanitarne inspekcije 150 dana.

1. Rad na sprečavanju i suzbijanju zaraznih bolesti i sanitacije okoline (120 dana)

Pripravnik provodi pripravnički staž u higijensko-epidemiološkim jedinicama ustanove nadležne za poslove javnog zdravstva ili higijensko-epidemiološkim službama doma zdravlja, pri čemu:

- 1.1. se upoznaje sa stanjem u odnosu na kretanja zaraznih bolesti, na snabdijevanje vodom i dispoziciju otpadnih materija i na druge faktore okoline koji utiču na ljudsko zdravlje, na područje na kojem djeluje organizacija zdravstva u kojoj sprovodi pripravnički staž,
- 1.2. vodi evidenciju zaraznih bolesti i brine se za uredno prijavljivanje zaraznih bolesti,
- 1.3. učestvuje pri terenskim ispitivanjima pojave zaraznih bolesti,
- 1.4. se upoznaje s propisima o nadzoru nad licima zaposlenim u prometu životnih namirnica i nad drugim licima koja podliježu zdravstvenom nadzoru, izdaje i vodi evidenciju izdatih zdravstvenih listova,
- 1.5. vodi evidenciju kliconoštva,
- 1.6. uzima uzorke za hemijske i mikrobiološke pretrage,
- 1.7. vodi potrebne evidencije i učestvuje pri organizaciji i izvođenju vakcinisanja,
- 1.8. priprema instrumente i učestvuje u vakcinaciji,
- 1.9. vrši pretrage vode i životnih namirnica koje se provode u jedinici,
- 1.10. učestvuje pri provođenju nadzora nad javnim i individualnim vodoopskrbnim objektima,
- 1.11. učestvuje pri vršenju nadzora nad objektima za dispoziciju otpadnih materije,
- 1.12. učestvuje u ispitivanju životne i radne okoline čovjeka,

1.13. učestvuje u rješavanju sanitarno-tehničkih problema, ocjenjivanju projektne dokumentacije, nadzoru izvođenja projekata industrijskih objekata itd.

2. Rad na poslovima dezinfekcije, dezinfekcije, deratizacije i na drugim poslovima koje vrši jedinica (30 dana)

Pripravnički staž u trajanju od 30 dana pripravnik sprovodi na odjeljenjima za dezinfekciju, dezinfekciju i deratizaciju ustanove nadležne za poslove javnog zdravstva, pri čemu:

- 2.1. upozna se s postupcima, preparatima i opremom koja se koristi u dezinfekciji,
- 2.2. dezinfekcija i deratizacija,
- 2.3. upozna se s pravilima sigurne primjene pesticida, kao i sa sredstvima i zaštitom pri radu,
- 2.4. upozna se s propisima koji se tiču vršenja poslova DDD,
- 2.5. praktično vrši prepoznavanje vrsta glodara i člankonožaca značajnih za javno zdravstvo,
- 2.6. učestvuje u utvrđivanju i praćenju infestacije glodarima i člankonošcima na terenu,
- 2.7. aktivno učestvuje u radu terenskih ekipa pri provođenju deratizacije antikoagulantnim mamcima, dezinfekcije gmižućih i letećih insekata, te završne dezinfekcije prostora i površina.

3. Upoznavanje sa zadacima i radom sanitarne inspekcije (150 dana)

- 3.1. učestvovanje u provođenju sanitarnog nadzora zajedno sa sanitarnim inspektorom na terenu,
- 3.2. upoznavanje s pisanjem zapisnika i rješenja u prvostepenom postupku,
- 3.3. upoznavanje s organizacijom sanitarne inspekcije,
- 3.4. preventivni sanitarni nadzor nad izgradnjom,
- 3.5. preventivni sanitarni nadzor nad sprečavanjem i suzbijanjem zaraznih bolesti,
- 3.6. nadzor nad proizvodnjom i prometom predmeta opće upotrebe i životnih namirnica,
- 3.7. nadzor nad proizvodnjom, korištenjem i prometom otrova,
- 3.8. nadzor nad vodama i sredstvima snabdijevanja vodom,
- 3.9. nadzor nad kvalitetom zraka,
- 3.10. higijenskim uslovima u javnim objektima.

Pripravnički staž u trajanju od 150 dana pripravnik sprovodi u nadležnoj sanitarnoj inspekciji.

A.8. Diplomirani medicinar radiološke dijagnostike

Program pripravničkog staža za diplomiranog medicinara radiološke dijagnostike traje godinu dana i sastoji se iz:

- a) osnovnog dijela i
- b) stručnog dijela.

a) Osnovni dio pripravničkog staža traje 65 dana i obuhvata:

1. Zdravstveno prosvjeđivanje, prevencija bolesti i promocija zdravog načina življenja u trajanju od 24 dana:

- 1.1. osnovne karakteristike zdravstvenog stanja stanovništva,
- 1.2. način procjene higijensko-epidemiološke situacije,
- 1.3. obavezne imunizacije i protuepidemijske mjere,
- 1.4. način pripreme programa zdravstvenog odgoja,
- 1.5. zdravstveno-odgojni rad u zdravstvenim ustanovama, školama, porodici i privrednom društvu.

2. Evidencija u zdravstvu i usvajanje praktičnih vještina iz informatike u trajanju od 17 dana:

- 2.1. osnovne karakteristike zdravstvene evidencije vitalne statistike,

- 2.2. upoznavanje s evidencijama u zdravstvu,
- 2.3. upoznavanje s pripremom izvještavanja i pripremom planova (sedmičnih, mjesečnih, polugodišnjih, godišnjih),
- 2.4. usvajanje praktičnih vještina iz medicinske informatike.

3. Teoretska i praktična obuka u pružanju hitne medicinske pomoći i načinu i uslovima rada u vanrednim prilikama u trajanju od 24 dana obavlja se u službi hitne medicinske pomoći i ona obuhvata:

- 3.1. upoznavanje pripravnika s organizacijom službe u hitnoj medicinskoj pomoći,
- 3.2. pravne aspekte pružanja prve pomoći,
- 3.3. trijažu povrijeđenih i oboljelih,
- 3.4. prepoznavanje različitih stanja kod povrijeđenih,
- 3.5. prepoznavanje znakova koji ugrožavaju vitalne funkcije,
- 3.6. prepoznavanje znakova prilikom unutrašnjeg krvarenja kod različitih povreda,
- 3.7. način zaustavljanja krvarenja,
- 3.8. postupak prilikom gubitka svijesti (kolaps, koma i prividna smrt),
- 3.9. način imobilizacije preloma,
- 3.10. vještačko disanje,
- 3.11. postupak sa psihotično nemirnim pacijentima,
- 3.12. način i uslovi rada u vanrednim prilikama.

b) Program stručnog dijela pripravničkog staža traje 300 dana i obuhvata:

1. Radioterapija 60 dana
2. Lokalna aplikacija izotopa 30 dana
3. Radiološka dijagnostika 60 dana
4. Abdominalna dijagnostika 21 dan
5. Torakalna dijagnostika 21 dan
6. Snimanje kostiju i abdomena 21 dan
7. Kontrastna dijagnostika 7 dana
8. Dječija rendgenska dijagnostika 8 dana
9. Rad na metodama radiološkog prikazivanja 21 dan
10. Zaštita od jonizirajućeg zračenja 15 dana

1. Radioterapija (60 dana)

- 1.1. Izvodi sve poslove i zadatke diplomiranog inženjera medicinske radiologije prilikom radioterapije, kao što su:
  - 1.1.1. namještanje pacijenta,
  - 1.1.2. provođenje radioterapije,
  - 1.1.3. zaštita pacijenta i osoblja od zračenja i drugo.
- 1.2. Upoznaje se sa standardnim i specijalnim metodama radioterapije – intersticijske, intrakavitarnе i brahiterapije, te metodama terapijske primjene radionukleida i njihove praktične vrijednosti u liječenju zloćudnih tumora.

2. Lokalna aplikacija izotopa (30 dana)

Izvodi sve poslove i zadatke kod lokalnih aplikacija izotopa i sprovodi zaštitu pacijenta i osoblja od zračenja.

3. Radiološka dijagnostika (60 dana)

- 3.1. izvodi rendgensko snimanje torakalnih organa, standardnu tehniku snimanja pluća, tvrdu tehniku snimanja pluća, slojevno snimanje,

- 3.2. izvodi standardne i specijalne snimke kostiju i zglobova,
- 3.3. pomaže pri izvođenju kontrastnih rendgenskih pretraga, kao što su urografije, angiografije, limfografije, holangiografije,
- 3.4. učestvuje pri dijaskopskim pretragama probavnog trakta,
- 3.5. učestvuje pri snimanju metodom kompjuterizovane tomografije,
- 3.6. učestvuje pri ultrazvučnim dijagnostičkim pretragama po organskim sistemima,
- 3.7. samostalno radi obradu rendgenskog filma,
- 3.8. izvodi obradu rendgenskog filma u automatskoj komori i priprema se za obradu filma rukom,
- 3.9. priprema hemikalije za automatsku obradu filma,
- 3.10. održava komore za automatsku obradu rendgenskog filma.

4. Abdominalna dijagnostika (21 dan)

- 4.1. asistira kod dijaskopije želuca, priprema kontrastno sredstvo,
- 4.2. asistira kod irigoskopije i priprema kontrastno sredstvo,
- 4.3. daje uputstva bolesniku pri izvođenju pretraga, provodi zaštitu kod mlađih pacijenata upućenih na dijaskopiju,
- 4.4. vrši i druge pretrage u abdominalnoj dijagnostici.

5. Torakalna dijagnostika (21 dan)

- 5.1. vrši snimanje pluća u tipičnim projekcijama,
- 5.2. vrši tomografska snimanja,
- 5.3. vrši snimanja tvrdom i standardnom tehnikom,
- 5.4. asistira pri dijaskopiji pluća i srca,
- 5.5. asistira kod bronhografije,
- 5.6. sprovodi zaštitu pacijenta od zračenja,
- 5.7. vrši i druge pretrage u torakalnoj dijagnostici.

6. Snimanje kostiju i abdomena (21 dan)

- 6.1. izvodi standardne i specijalne snimke kostiju,
- 6.2. izvodi nativne snimke abdomena i urotrakta,
- 6.3. izvodi snimke traumatiziranih pacijenata,
- 6.4. izvodi snimke na odjeljenju (u stacionaru) i u operacionoj sali,
- 6.5. provodi zaštitu pacijenta od zračenja.

7. Kontrastna dijagnostika (7 dana)

- 7.1. učestvuje pri izvođenju ekskretornih urografija, izvodi snimanje,
- 7.2. učestvuje pri izvođenju holangiografija,
- 7.3. asistira pri intervencijskim radiološkim pretragama.

8. Dječija rendgenska dijagnostika (8 dana)

- 8.1. izvodi sve rendgenske snimke kod djece uz primjenu mjera zaštite od zračenja,
- 8.2. asistira pri dijaskopijama kod djece.

9. Rad na metodama radiološkog prikazivanja (21 dan)

- 9.1. priprema pacijenta i asistira pri izvođenju kompjuterizovane tomografije abdomena, glave i kičme,
- 9.2. priprema kontrastna sredstva za kompjuterizovanu tomografiju,
- 9.3. samostalno izvodi obradu filmskog materijala pri kompjuterizovanoj tomografiji,
- 9.4. asistira pri ultrazvučnim dijagnostičkim pretragama i terapijskim intervencijskim zahvatima,
- 9.5. vrši i druge pretrage.

10. Zaštita od jonizirajućeg zračenja (15 dana)

- 10.1. metode zaštite pacijenta i osoblja od jonizirajućeg zračenja,
- 10.2. ekspoziционе doze u rendgen dijagnostici, maksimalno dopušteni rizici zračenja, zaštita rendgen uređaja u prostorijama, hemijska i biološka zaštita, zaštita od zračenja kod pojedinih snimaka, zaštita od zračenja: pri dijaskopijama, izvođenju angiografije, stomatološkoj praksi, u radioterapiji, kod intervencija u radiologiji, pri radu sa radioizotopima (radioizotopna laboratorija), od nejonizirajućih zračenja (mikrovalno, lasersko i ultrazvuk), zaštita stanovništva od zračenja porijeklom iz prirodnih izvora i u aksidentnim situacijama, radiološka kontaminacija i dekontaminacija, ostali rizici u radiologiji (reakcija na kontrastna sredstva, udar električne struje, gušenja i prva pomoć kod tih stanja).

Navedeni program stručnog dijela pripravničkog staža od t. 1. do 10, u trajanju od 264 dana, pripravnik provodi u radiološkim institucijama.

11. Rad u nuklearnoj medicini (36 dana)

- 11.1. upoznavanje s radom u nuklearnoj medicini, radiofarmacima, načinom njihovog dobijanja, skladištenjem, „mužom” generatora i mjerenjem radioaktivnosti, izračunavanjem tačnog volumena i aktivnosti, aseptičkim obilježavanjem radiofarmaka,
- 11.2. obučavanje za rukovanje opremom i obezbjeđivanjem tačnosti i pouzdanosti opreme, postavljanje bolesnika u odgovarajući položaj, upoznavanje sa osnovnim parametrima za izbor optimalnih uslova pregleda i sa zaštitom od zračenja i optimizacijom doze, kao i vođenjem medicinske dokumentacije i evidencije.

Navedeni program stručnog dijela pripravničkog staža pod tačkom 11, u trajanju od 36 dana, pripravnik provodi u nuklearnoj medicini.

A.9. Diplomirani medicinar laboratorijske dijagnostike

Program pripravničkog staža za diplomiranog medicinara laboratorijske dijagnostike traje godinu dana i sastoji se iz:

- a) osnovnog dijela i
- b) stručnog dijela.

a) Osnovni dio pripravničkog staža traje 65 dana i obuhvata:

1. Zdravstveno prosvjeđivanje, prevencija bolesti i promocija zdravog načina življenja u trajanju od 24 dana:

- 1.1. osnovne karakteristike zdravstvenog stanja stanovništva,
- 1.2. način procjene higijensko-epidemiološke situacije,
- 1.3. obavezne imunizacije i protuepidemijske mjere,
- 1.4. način pripreme programa zdravstvenog odgoja,
- 1.5. zdravstveno-odgojni rad u zdravstvenim ustanovama, školama, porodici i privrednom društvu.

2. Evidencija u zdravstvu i usvajanje praktičnih vještina iz informatike u trajanju od 17 dana:

- 2.1. osnovne karakteristike zdravstvene evidencije vitalne statistike,
- 2.2. upoznavanje s evidencijama u zdravstvu,
- 2.3. upoznavanje s pripremom izvještavanja i pripremom planova (sedmičnih, mjesečnih, polugodišnjih, godišnjih),
- 2.4. usvajanje praktičnih vještina iz medicinske informatike.

3. Teoretska i praktična obuka u pružanju hitne medicinske pomoći i načinu i uslovima rada u vanrednim prilikama u trajanju od 24 dana obavlja se u službi hitne medicinske pomoći i ona obuhvata:

- 3.1. upoznavanje pripravnika s organizacijom službe u hitnoj medicinskoj pomoći,
- 3.2. pravne aspekte pružanja prve pomoći,
- 3.3. trijažu povrijeđenih i oboljelih,
- 3.4. prepoznavanje različitih stanja kod povrijeđenih,
- 3.5. prepoznavanje znakova koji ugrožavaju vitalne funkcije,
- 3.6. prepoznavanje znakova prilikom unutrašnjeg krvarenja kod različitih povreda,
- 3.7. način zaustavljanja krvarenja,
- 3.8. postupak prilikom gubitka svijesti (kolaps, koma i prividna smrt),
- 3.9. način imobilizacije preloma,
- 3.10. vještačko disanje,
- 3.11. postupak sa psihotično nemirnim pacijentima,
- 3.12. način i uslovi rada u vanrednim prilikama.

b) Program stručnog dijela pripravničkog staža traje 300 dana i obuhvata:

1. Medicinska biohemija 120 dana
2. Hematologija 120 dana
3. Bakteriologija i parazitologija 60 dana

1. Medicinska biohemija (120 dana) Pripravnički staž obuhvata:

- 1.1. komplet standardnih pretraga urina sa sedimentom,
- 1.2. pretrage želudačnog soka (određivanje aciditeta i mliječne kiseline, te mikroskopske pretrage),
- 1.3. pretrage stolice (žučne boje, krvi i probavljivosti hrane),
- 1.4. pretrage krvi i seruma (određivanje glukoze u krvi i opterećenja glukozom – OGTT, direktni i indirektni bilirubin, timolsublimat, AF, KF, LDH, AST, ALT, GGT, određivanje ukupnih proteina, uree, amilaze u serumu,
- 1.5. pretrage punktata,
- 1.6. pretrage likvora,
- 1.7. elektroforezu proteina,
- 1.8. određivanje mokraćne kiseline, kreatinina,
- 1.9. određivanje lipida – triglicerida, holesterola, HDL holesterola,
- 1.10. određivanje K, Na, Ca, bikarbonata, Mg, anorganskog fosfora i hlorida,
- 1.11. određivanje Fe i Cu,
- 1.12. i druge pretrage koje se vrše u medicinsko-biohemijskoj laboratoriji.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 120 dana pripravnik provodi u medicinsko-biohemijskoj laboratoriji.

2. Hematologija – (120 dana) Pripravnički staž obuhvata:

- 2.1. brojanje krvnih stanica, određivanje hemoglobina, hematokrita i indeksa boje,
- 2.2. pravljenje razmaza periferne krvi,
- 2.3. brojanje krvnih razmaza, brojanje retikulocita, bazofilno punktiranih eritrocita, trombocita i eozinofilnih granulocita,
- 2.4. sedimentaciju eritrocita,
- 2.5. osmotsku rezistenciju eritrocita, vrijeme krvarenja, vrijeme zgrušavanja, protrombinsko vrijeme,
- 2.6. pretrage kod bolesti bijele loze,
- 2.7. pretrage kod bolesti crvene loze,
- 2.8. određivanje krvne grupe i RH faktora
- 2.9. i druge pretrage koje se vrše u hematološkoj laboratoriji.

Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 120 dana pripravnik provodi u hematološkoj laboratoriji.

3. Bakteriologija i parazitologija (60 dana) Pripravnički staž obuhvata:

- 3.1. vađenje krvi,
  - 3.2. pripremu seruma za izvođenje reakcija na lues (WaR, MKR II, VDRL, Citohol) na brucele (Wirright), na salmonele (Widar), na streptokoke (ATS),
  - 3.3. uzimanje brisa ždrijela, nosa, uha, rektuma,
  - 3.4. preuzimanje stolice, urina i ostalog materijala – radi bakteriološke pretrage,
  - 3.5. pripremanje podloga i stakla za sterilizaciju,
  - 3.6. određivanje pH podloga, punjenje šećera i bujona u epruvete, razlijevanje sterilnih podloga,
  - 3.7. zasađivanje stolica i urina na odgovarajuće podloge, presađivanje sumnjivih kolonija na krute i tekuće podloge,
  - 3.8. uvođenje nalaza u protokol,
  - 3.9. bojenje i mikroskopiranje preparata
  - 3.10. obrađivanje stolice za parazitološke pretrage (MIFC, FLOTACIJA),
  - 3.11. mikroskopiranje parazitoloških preparata,
  - 3.12. i druge pretrage koje se vrše u mikrobiološkoj laboratoriji.
- Ovaj dio pripravničkog staža u trajanju od 60 dana pripravnik provodi u mikrobiološkoj laboratoriji.

A.10. Diplomirani radni terapeut/diplomirani medicinar radne terapije

Program pripravničkog staža za diplomiranog radnog terapeuta/diplomiranog medicinara radne terapije traje godinu dana i sastoji se iz:

- a) osnovnog dijela i
- b) stručnog dijela.

a) Osnovni dio pripravničkog staža traje 65 dana i obuhvata:

1. Zdravstveno prosvjeđivanje, prevencija bolesti i promocija zdravog načina življenja u trajanju od 24 dana:

- 1.1. osnovne karakteristike zdravstvenog stanja stanovništva,
- 1.2. način procjene higijensko-epidemiološke situacije,
- 1.3. obavezne imunizacije i protupandemijske mjere,
- 1.4. način pripreme programa zdravstvenog odgoja,
- 1.5. zdravstveno-odgojni rad u zdravstvenim ustanovama, školama, porodici društvenim grupama,

2. Evidencija u zdravstvu i usvajanje praktičnih vještina iz informatike u trajanju od 17 dana:

- 2.1. osnovne karakteristike zdravstvene evidencije vitalne statistike,
- 2.2. upoznavanje s evidencijama u zdravstvu,
- 2.3. upoznavanje s pripremom izvještavanja i pripremom planova (sedmičnih, mjesečnih, polugodišnjih, godišnjih),
- 2.4. usvajanje praktičnih vještina iz medicinske informatike,

3. Teoretska i praktična obuka u pružanju hitne medicinske pomoći i načinu i uslovima rada u vanrednim prilikama u trajanju od 24 dana obavlja se u službi hitne medicinske pomoći i ona obuhvata:

- 3.1. upoznavanje pripravnika s organizacijom službe u hitnoj medicinskoj pomoći,
- 3.2. pravne aspekte pružanja prve pomoći,
- 3.3. trijažu povrijeđenih i oboljelih,
- 3.4. prepoznavanje s različitim stanjima kod povrijeđenih,
- 3.5. prepoznavanje sa znakovima koji ugrožavaju vitalne funkcije,
- 3.6. prepoznavanje sa znakovima prilikom unutrašnjeg krvarenja kod različitih povreda,
- 3.7. način zaustavljanja krvarenja,

- 3.8. postupak prilikom gubitka svijesti (kolaps, koma, prividna smrt),
- 3.9. način imobilizacije preloma,
- 3.10. vještačko disanje,
- 3.11. postupak sa psihotično nemirnim pacijentima,
- 3.12. način i uslovi rada u vanrednim prilikama,

b) Program stručnog dijela pripravničkog staža traje 300 dana i obuhvata:

1. Fizičko zdravlje – 150 dana (u zavodu za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju/odjeljenju fizikalne medicine i rehabilitacije bolnice i centru za fiziaklnu rehabilitaciju u zajednici doma zdravlja),
2. Mentalno zdravlje – 50 dana (u odjeljenju psihijatrije bolnice/klinike za psihijatriju kliničkog centra i centru za zaštitu mentalnog zdravlja doma zdravlja),
3. Razvojne teškoće – 50 dana (u zavodu za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju/odjeljenju fizikalne medicine i rehabilitacije bolnice i odjeljenju pedijatrije bolnice/klinike za pedijatriju kliničkog centra) i
4. Intelektualne teškoće – 50 dana (u ustanovama socijalne zaštite za smještaj i to: djece i omladine bez roditeljskog staranja, djece i omladine sa smetnjama u razvoju, lica s invaliditetom i starijih lica).

B. ZDRAVSTVENI RADNIK SREDNjEG OBRAZOVANjA

Program pripravničkog staža traje 182 dana za:

- B.1. medicinsku sestru/medicinskog tehničara,
- B.2. medicinsku sestru za porodiljsko-ginekološku zdravstvenu njegu / akušersko-ginekološkog tehničara,
- B.3. sanitarnog tehničara,
- B.4. laboratorijskog tehničara,
- B.5. laboratorijsko-sanitarnog tehničara,
- B.6. farmaceutskog tehničara,
- B.6. zubnog tehničara,
- B.7. stomatološku sestru/tehničara,
- B.8. fizioterapeutskog tehničara,
- B.9. dijetetičara.

Program pripravničkog staža obuhvata:

B.1. Medicinska sestra/medicinski tehničar

Program pripravničkog staža za medicinsku sestru/medicinskog tehničara obuhvata:

1. osposobljavanje kroz praktičan rad za samostalno obavljanje općih i specijalizovanih poslova zdravstvene njege,
2. usmjeravanje na savladavanje metoda i postupaka u cilju pružanja zdravstvene zaštite u domenu primarne, sekundarne ili tercijarne prevencije,
3. primjenu metode asepse i antiseptice i rad u aseptičnim uslovima, a posebno na sprečavanju intrahospitalnih infekcija,
4. upoznavanje s osnovnim principima i ciljevima zdravstveno-odgojnog rada i učestvovanje u provođenju zdravstvenog odgoja kao integralnog rada u svakodnevnoj praksi,
5. upoznavanje s primjenom principa ishrane zdravih i bolesnih ljudi,
6. praktičan rad na vođenju osnovne medicinske dokumentacije i evidencije.

Pripravnički staž za medicinsku sestru/medicinskog tehničara obavlja se:

- a) u domu zdravlja 92 dana,
- b) u stacionarnoj zdravstvenoj ustanovi 90 dana.

Ukupno: 182 dana

B.2. Medicinska sestra za porodiljsko-ginekološku zdravstvenu njegu / akušersko-ginekološki tehničar

Program pripravničkog staža za medicinsku sestru za porodiljsko-ginekološku zdravstvenu njegu / akušersko-ginekološkog tehničara obuhvata:

1. pripremanje potrebnog materijala, pribora i instrumenata za rad,
2. pripremanje pacijentice za pregled i ginekološke intervencije,
3. obučava se u kontroli vitalnih funkcija, provođenju terapije i uzimanju materijala za analize,
4. priprema pacijentice za operaciju i provodi njegu operisanih pacijentica,
5. vodi medicinsku dokumentaciju,
6. vrši prijem i trijažu trudnica,
7. prati stanja trudnice u sva četiri porođajna doba,
8. sprovodi zdravstveno-odgojni rad sa trudnicom i babinjarom,
9. njega i kontrola trudnice kod patoloških trudnoća,
10. provođenje svih higijensko-epidemioloških mjera i sprečavanje intrahospitalnih infekcija.

Pripravnički staž za medicinsku sestru za porodiljsko-ginekološku zdravstvenu njegu / akušersko-ginekološkog tehničara obavlja se:

- a) u domu zdravlja 92 dana,
- b) u stacionarnoj zdravstvenoj ustanovi 90 dana.

Ukupno: 182 dana

B.3. Sanitarni tehničar

Program pripravničkog staža za sanitarnog tehničara obuhvata:

1. prati stanje u odnosu na kretanje zaraznih bolesti, snabdijevanjem vodom i dispozicije otpadnih materijala i druge faktore okoline koji utiču na ljudsko zdravlje, na području na kojem djeluje zdravstvena ustanova,
2. vrši nadzor nad licima zaposlenim u prometu namirnicama i nad drugim licima koja podliježu zdravstvenom nadzoru,
3. izdaje i vodi evidenciju sanitarnih knjižica,
4. vodi evidenciju kliconoša,
5. uzima uzorke za hemijska i mikrobiološka ispitivanja i vodi potrebnu evidenciju,
6. vrši nadzor nad javnim i individualnim vodnim objektima, kao i objektima za dispoziciju otpadnih materija,
7. učestvuje u ispitivanju životne i radne sredine, radi na poslovima dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije.

Pripravnički staž obavlja se u ustanovi nadležnoj za poslove javnog zdravstva.

B.4. Laboratorijski tehničar

Program pripravničkog staža za laboratorijskog tehničara obuhvata:

- a) kliničko-biohemijsku laboratoriju 62 dana,
- b) hematologiju 60 dana,
- c) mikrobiološku laboratoriju 60 dana.

Ukupno: 182 dana

Program obuhvata:

1. uzimanje i prijem biološkog materijala od pacijenata,
2. obilježavanje, priprema za rad biološkog materijala,

3. samostalno izvođenje povjerenih analiza,
4. upoznavanje s osnovnim principima rada aparata na kojima izvodi analize.

B.5. Laboratorijsko-sanitarni tehničar

Pripravnički staž obavlja se u polovini vremena programa sanitarnog tehničara, a polovinu vremena programa laboratorijskog tehničara.

B.6. Farmaceutski tehničar

Program pripravničkog staža farmaceutskog tehničara obuhvata:

- a) izrada i izdavanje lijekova 152 dana (apoteka),
- b) izrada galenskih preparata 30 dana (galenska laboratorija).

Ukupno: 182 dana

a) Izrada i izdavanje lijekova – 152 dana (apoteka) obuhvata:

1. upoznavanje s prostorijama i opremom u apoteci,
2. upoznavanje s organizacijom rada u apoteci, obavezama i odgovornostima zdravstvenih radnika, te sa osnovnim načelima etike i deontologije,
3. upoznavanje sa zakonskim propisima koji regulišu apotekarsku djelatnost,
4. upoznavanje sa zakonskim propisima koji regulišu stavljanje lijekova i medicinskih sredstava u promet,
5. upoznavanje s ciljevima dobre apotekarske prakse,
6. upoznavanje sa certifikacijskim i akreditacijskim standardima za apoteke,
7. izdavanje lijekova s režimom izdavanja bez recepta, te upoznavanje s obavezom davanja uputstva koje se odnosi na lijek koji se izdaje,
8. upoznavanje s drugim proizvodima koji se zakonskim propisima mogu prometovati u apoteci i njihovo izdavanje, te s ulogom farmaceutskog tehničara pri njegovom izboru i primjeni,
9. izrada svih oblika magistralnih i galenskih pripravaka koji u svom sastavu ne sadrže supstance jakog i vrlo jakog djelovanja prema propisima farmakopeje ili drugim važećim propisima, izbora ambalaže, signiranje i izdavanje izrađenih pripravaka,
10. vođenje laboratorijskog dnevnika,
11. upoznavanje s propisanim evidencijama u apoteci, ako i njihovo vođenje,
12. upoznavanje s administrativnim poslovima u apoteci,
13. postupanje s otpadom (farmaceutski, opasni, hemijski),
14. upoznavanje s obaveznom stručnom literaturom i njeno praćenje.

b) Izrada galenskih preparata – 32 dana (galenska laboratorija) obuhvata:

1. upoznavanje sa prostorom i organizacijom rada u galenskoj laboratoriji, kao i s propisima dobre proizvođačke prakse u izradi galenskih preparata,
2. upoznavanje s opremom, priborom i farmaceutskim operacijama izrade galenskih preparata,
3. priprema prečišćene vode,
4. izrada svih oblika galenskih preparata prema propisima farmakopeje ili drugim važećim propisima, izbor ambalaže, signiranje izrađenih preparata,
5. upoznavanje s čuvanjem, skladištenjem i izdavanjem izrađenih preparata,
6. vođenje laboratorijskog dnevnika,
7. upoznavanje s administrativnim poslovima u galenskoj laboratoriji,
8. upoznavanje i služenje stručnom literaturom.

B.7. Zubni tehničar

Program pripravničkog staža za zubnog tehničara obuhvata:

- a) mobilna protetika 75 dana,
- b) fiksna protetika 75 dana,

c) ortodontski aparati 32 dana.

Ukupno: 182 dana

Program obuhvata:

1. izradu svih faza rada kod jednodijelnih livenih ifasetiranih krunica, djelimičnih krunica, inleja, nadogradnje, namjenskih krunica svih vrsta, mostova, koji su programom predviđeni za četvrti stepen,
2. izrada svih faza rada totalnih i parcijalnih proteza (klasičnih, ali i skeletiranih proteza i retencionih elemenata) od anatomskog otiska do definitivne obrade i poliranje, kao i izrada svih vrsta reparatura parcijalnih i totalnih proteza,
3. izrada ortodontskih aparata od sokliranja modela (izrada različitih ortodontskih kukica i opruga) do definitivne izrade s ugradnjom elemenata.

B.8. Stomatološka sestra/tehničar

Program pripravničkog staža za stomatološku sestru/tehničara obuhvata:

- a) prevencija i dječija stomatologija 30 dana,
- b) bolesti zuba 45 dana,
- c) paradontologija i bolesti usta 30 dana,
- d) oralna hirurgija 45 dana,
- e) stomatološka protetika 32 dana.

Ukupno: 182 dana

1. program prijema pacijenata i priprema za stomatološke intervencije,
2. priprema radnog mjesta za dijagnostičke procedure,
3. konzervativnu i hiruršku terapiju na odjeljenjima predviđenim planom i programom pripravničkog staža,
4. priprema instrumenata, pribora, medikamenata i materijala za stomatološke intervencije na odjeljenjima predviđenim planom pripravničkog staža i asistiranje stomatologu za vrijeme izvođenja intervencija,
5. raspoređivanje radnog mjesta poslije stomatoloških intervencija,
6. dezinfekcija i sterilizacija instrumenata i materijala, čišćenje i dezinfekcija pribora i aparata,
7. kontrola sterilizacije,
8. trebovanje i čuvanje instrumenata, materijala, medikamenata i potrebnog pribora i briga o njihovom pravilnom utrošku,
9. vođenje i čuvanje stomatološke dokumentacije,
10. provođenje preventivnih mjera i zdravstveno-odgojni rad.

B.9. Fizioterapeutske tehničar

Program pripravničkog staža za fizioterapeutske tehničara obuhvata:

- a) dom zdravlja (CBR centar) 120 dana,
- b) stacionarna zdravstvena ustanova 62 dana.

Ukupno: 182 dana

Program pripravničkog staža za fizioterapeutske tehničara obuhvata:

- osposobljavanje kroz praktični rad za samostalno obavljanje poslova i zadataka svoje struke u cilju pružanja zdravstvene zaštite i provođenja terapijskih procedura u oblasti: fototerapije, termoterapije, hidroterapije, krioterapije, mehanoterapije, elektroterapije, sonoterapije, vođenje odgovarajuće dokumentacije.

B.10. Dijetetičar

Program pripravničkog staža za dijetetičara obuhvata:

- u oblasti unapređivanja ishrane pripravnik se upoznaje sa antropometrijskim instrumentima i mjerenjima i procjenom stanja uhranjenosti, s načinom utvrđivanja energetske potrebe kao s potrebama za hranljivim i zaštitnim materijama, s protokolima izrade dijeta zdravih i bolesnih lica.

**PRIPRAVNIČKA KNJIŽICA
ZA ZDRAVSTVENE RADNIKE**

Ime (ime jednog roditelja) i prezime pripravnika _____

Datum i mjesto rođenja _____

Naziv škole, odnosno visokoškolske ustanove

Stečeno stručno/akademsko zvanje _____

Broj i datum izdate diplome _____

Datum početka pripravničkog staža _____

Naziv i mjesto zdravstvene ustanove/privatne prakse u kojoj je započet pripravnički staž

_____
Potpis direktora zdravstvene ustanove/
osnivača privatne prakse

Datum završetka pripravničkog staža _____

Naziv i mjesto zdravstvene ustanove/ privatne prakse u kojoj je završen pripravnički staž

_____
Potpis direktora zdravstvene ustanove/
osnivača privatne prakse

OBAVLJANJE PRIPRAVNIČKOG STAŽA

Naziv i mjesto zdravstvene ustanove/privatne prakse:

_____

Naziv organizacione jedinice _____

Oblast pripravničkog staža iz plana i programa _____

Trajanje obavljenog dijela pripravničkog staža od _____ do _____ godine

Znanje i vještine koje su savladane

_____

_____

_____

- Osposobljen/a za samostalni rad ..... Nije osposobljen/a za samostalni rad .....
(zaokružiti)

U oblasti

_____

_____
Potpis mentora

OBAVLJANJE PRIPRAVNIČKOG STAŽA

Naziv i mjesto zdravstvene ustanove/privatne prakse:

_____

Naziv organizacione jedinice _____

Oblast pripravničkog staža iz plana i programa _____

Trajanje obavljenog dijela pripravničkog staža od _____ do _____ godine

Znanje i vještine koje su savladane

_____

_____

_____

- Osposobljen/a za samostalni rad ..... Nije osposobljen/a za samostalni rad .....
(zaokružiti)

U oblasti

_____

_____
Potpis mentora

PRIJAVA ZA POLAGANJE STRUČNOG ISPITA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(jedinствeni matični broj)

.....
 (naziv zdravstvene ustanove odnosno privatne prakse gdje je pripravnik obavio pripravnički staž)

Prijavljujem se za polaganje stručnog ispita za

.....
 (stručno zvanje)

Stečena stručna sprema: ..... VSS..... SSS..... (zaokružiti)Pristupanje polaganju: ..... Cjelovitog stručnog ispita..... Popravnog ispita .....
 (zaokružiti)

Prezime (ime roditelja) i ime:

.....

Datum rođenja:

.....

Mjesto rođenja:

.....

Općina rođenja:

.....

Država rođenja:

.....

Državljanstvo:

.....

Fakultet – škola:

.....

Mjesto i adresa stanovanja:

.....

Kontakt-telefon:

.....

Pripravnički staž proveo/la sam u periodu od ..... do ..... u
 ukupnom trajanju od ..... mjeseci.

 Mjesto i datum

 Potpis kandidata

Uz Prijavu prilažem:

1. ovjerena fotokopija diplome/svjedočanstva (za diplome/svjedočanstva stečena u inostranstvu nakon 6. 4. 1992. godine, potrebna je nostrifikacija)
2. ovjerena fotokopija pripravničke knjižice, za lica koja su obavila pripravnički staž,
3. dokaz izdat od ovlaštene obrazovne ustanove za doktore medicine, doktore stomatologije, magistre farmacije i lica sa završenim fakultetom zdravstvenih studija da je studij obavljen po bolonjskom procesu, za lica koja su po Zakonu izuzeta od obavljanja pripravničkog staža;

4. dokaz o statusu ovlaštene zdravstvene ustanove odnosno privatne prakse u kojoj je obavljen pripravnički staž, kao i fotokopiju službenog glasnika u kojem je objavljen plan i program po kojem je obavljen pripravnički staž, za lica koja su pripravnički staž obavila izvan teritorije Brčko distrikta BiH;

5. dokaz o uplati naknade za polaganje stručnog ispita

(Visina naknade za polaganje stručnog ispita iznosi:

- za visoku stručnu spremu iznosi 300,00 KM,
- za srednju stručnu spremu 200,00 KM.

Troškovi popravnog ispita iznose:

- za visoku stručnu spremu po 75,00 KM, za svaku oblast koju pripravnik polaže na popravnom ispitu, a
- za srednju stručnu spremu po 50,00 KM, za svaku oblast koju pripravnik polaže na popravnom ispitu.

Naknade snosi pripravnik i iste su prihod budžeta Brčko distrikta BiH.

Broj evidencije: _____

Mjesto i datum: _____

ZAPISNIK

o polaganju stručnog ispita

I.

Ispit polaže....., rođen-a.....
(prezime, ime roditelja, ime kandidata) (dan, mjesec, godina)

Mjesto rođenja..... općina..... država.....

Polaganje stručnog ispita odobreno Rješenjem šefa Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge, broj
 ..... od ..... godine.

Kandidat je završio obavljanje pripravničkog staža sa stečenim stručnim/akademskekim zvanjem

....., VSS..... SSS, dana ..... godine.
(stručno/akademskeko zvanje) (zaokružiti)

Ispit polaže usmeno pred Ispitnom komisijom koja je imenovana Rješenjem šefa Odjeljenja za
 zdravstvo i ostale usluge, broj..... od..... godine, u sljedećem sastavu:

1. _____, predsjednik
2. _____, član
3. _____, član
4. _____, član
5. _____, član
6. _____, sekretar.

II.

Ispitna pitanja:

OPĆI DIO 1 (ustavno uređenje, statut, PIO)

Pitanja:

OPĆI DIO 2 (propisi iz oblasti zdravstva)

Pitanja:

POSEBNI DIO (saglasno programskim cjelinama pripravničkog staža)

Pitanja:

III.

Zabilješka o odustajanju od stručnog ispita:

IV.

Kandidat Položio/la stručni ispit ..... Nije položio/la stručni ispit.

Napomena:

Potpis:

_____, **predsjednik**
_____, **član**
_____, **član**
_____, **član**
_____, **član**
_____, **sekretar**

EVIDENCIJA
O STRUČNIM ISPITIMA
ZDRAVSTVENIH RADNIKA I ZDRAVSTVENIH SARADNIKA

.....
(jedinstveni matični broj)

.....
(zdravstveno usmjerenje, VSS/SSS)

- BROJ EVIDENCIJE .....

- BROJ RJEŠENJA O ODOBRENJU POLAGANJA STRUČNOG ISPITA
.....
- PREZIME (IME RODITELJA) I IME
.....
- DAN, MJESEC, GODINA ROĐENJA.....
- MJESTO ROĐENJA .....
- OPĆINA ROĐENJA .....
- DRŽAVA ROĐENJA .....
- ZAVRŠEN FAKULTET/ŠKOLA .....
- MJESTO.....
- ZDRAVSTVENA USTANOVA/PRIVATNA PRAKSA GDJE JE OBAVLJEN
PRIPRAVNIČKI STAŽ .....
- DATUM POLAGANJA ISPITA .....
- KANDIDAT ISPIT POLAŽE ..... PUT
- UPUĆEN NA POPRAVNI ISPIT IZ SLJEDEĆIH PREDMETNIH CJELINA:

- .....
- KANDIDAT JE POLOŽIO STRUČNI ISPIT: DA   NE
  - NAPOMENA:

.....
.....
.....
.....
.....

SEKRETAR KOMISIJE

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
БРЧКО ДИСТРИКТ
 БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ВЛАДА БРЧКО ДИСТРИКТА
 ОДЈЕЛЈЕЊЕ - ОДЈЕЛ ЗА ЗДРАВСТВО
 И ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

BOSNA I HERCEGOVINA
BRČKO DISTRIKT
 BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA BRČKO DISTRIKTA
 ODJELJENJE - ODJEL ZA ZDRAVSTVO
 I OSTALE USLUGE

БУЛЕВАР МИРА 1. 76100 БРЧКО ДИСТРИКТ БИХ
 ТЕЛЕФОН: 049 240 821. ФАКС: 049 240 670.

www.bdcentral.net
 zdravstvo@bdcentral.net

BULEVAR MIRA 1. 76100 BRČKO DISTRIKT BiH
 TELEFON: 049 240 821. FAKS: 049 240 670.

Broj.....
 Mjesto i datum.....
 Broj evidencije.....

Na osnovu člana 26. stav (2) Pravilnika o pripravnničkom stažu i polaganju stručnog ispita zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine”, broj ____) šef Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge i z d a j e

UVJERENJE O POLOŽENOM STRUČNOM ISPITU

....., ...
ime /ime roditelja/ prezime *stručno zvanje*
 rođen-a....., ...
dan, mjesec, godina *mjesto* *općina*
 ....., nakon završenog pripravnčkog staža za .....
država *stručno zvanje*
 polagao/la je dana..... godine stručni ispit pred Komisijom za polaganje stručnog ispita Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.
 Komisija za polaganje stručnog ispita je ocijenila da je kandidat položio/la ispit i stekao/la stručnu osposobljenost za samostalan rad na poslovima

.....
 (*stručno zvanje*)

PREDSJEDNIK KOMISIJE

M. P.

ŠEF ODJELJENJA